

The background is a complex, abstract collage of geometric shapes and patterns. It includes a pie chart, a factory with smokestacks, a robotic arm, a sewing machine, a pair of gloves on a conveyor belt, a large gear, and various organic and geometric forms in shades of teal, blue, green, and orange.

TÁRSADALMI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI JELENTÉS AZ EURÓPAI BŐRIPARRÓL

EURÓPAI BŐRIPAR



ELŐSZÓ

Sokan fogunk 2020-ra egy rendkívüli kihívásokkal teli évként emlékezni. A COVID-19 világjárványért a társadalom nagy árat fizetett, és ez joggal homályosít el minden mást a közelmúltból. Amellett, hogy a COVID-19 milyen hatással volt az európai bőriparra, a munkavállalókra és családjaikra, szinte jelentéktelennek tűnik az ágazat fejlődése a társadalmi elszámoltathatóság és környezeti eredmények terén. Mégis, tartozunk azzal a vállalatoknak és a munkavállalóknak, hogy méltassuk az eredményeket.

A COTANCE és az industriAll-Europe az Európai bőripar társadalmi és a környezetvédelmi jelentését (SER) az ágazat COVID-19 áldozatainak, családjuknak és közösségüknek szenteli.

Ez a második Társadalmi és a környezetvédelmi jelentés az európai bőriparról (SER 2020). Az elsőt 2013-ban adtuk ki az Európai Bőripari Szociális Párbeszéd korábbi kezdeményezésének folytatásaként, melynek során elfogadásra **került a szociális és környezeti mutatók jelentéséről készült jegyzőkönyv**. A vállalatok és a munkavállalói képviselők már 2009-ben összeállították azoknak a paramétereknek a listáját, amelyekkel a legfontosabb társadalmi és környezeti kritériumok alapján mérhető az ágazat teljesítménye. Ezzel kívánták segíteni a vállalatokat, hogy meghatározzák, hol tartanak egy európai mércéhez képest, hogy közös eszközöket adjanak az ágazatnak, amivel mérhető az idők során elért haladás, hogy a bőripari értéklánc egy megfelelő kommunikációs eszközt kapjon és modellként szolgáljon a világ más régiói számára.

A bőripari üzemek **átláthatósága** folyamatos feladatot jelent a bőriparban érintett felek számára. A szociális partnerek több mint egy évtizede bizonyítják, hogy a börtyártás az embereket, a bolygót és a prosperitást szolgálja. Azt közvetítik az európai polgároknak, hogy a felelős börtyártás megfelel a fő társadalmi szükségleteknek. Az európai bőripari üzemek nem hasonlítanak azokhoz a szörnyű képekhez, amit az interneten és a közösségi médián oly gyakran mutatnak a piaci szereplőkről. Épp ellenkezőleg: a gyárak a szaktudás és művészet összekapcsolódását jelentik egy olyan ágazatban, amely minden másnál jobban példázza a körforgásos gazdaságot; amely fiatalokat keres és vár, hogy ezt a mesterséget a jövőbe röptsék.

Az európai bőripar **kiváló társadalmi és környezeti teljesítményre** törekszik, amit az Európai Bizottsággal együttműködve több közös projekten keresztül ér el.

A SER2020 abban segít, hogy **mindenki megítélje önmaga számára**, hol tart az európai bőripari üzemekben dolgozó férfiak és nők fenntarthatóság iránti elkötelezettsége.

TARTALOMJEGYZÉK

05 **BEVEZETÉS**

07 **AZ EURÓPAI BŐRIPAR: GAZDASÁGI ÁTTEKINTÉS**

11 **AZ EURÓPAI BŐRIPAR TÁRSADALMI LÁBNYOMA**

- Munkaszerződések
- Az EU munkavállalóinak kor szerinti megoszlása
- A munkaerő megtartása
- Képzettség
- Állampolgárság
- Nemek közötti egyensúly

21 **AZ EURÓPAI BŐRIPAR KÖRNYEZETI LÁBNYOMA**

- Vegyi anyag felhasználás
- Energiafogyasztás
- Az energiaforrások megoszlása
- Vízfelhasználás
- A vízszennyezés megszüntetése
- Hulladék keletkezése
- Oldószer felhasználás
- Költségek és beruházások

35 **FENNTARTHATÓSÁGI PRIORITÁSOK /
ETIKAI KÉRDÉSEK AZ ÉRTÉKLÁNC MENTÉN**

- Bevezetés
- Kellő gondosság
- Termékbiztonság
- A beszállítói lánc nyomon követhetősége és átláthatósága
- Állatjólét

41 **A JÖVŐ CÉLKITŰZÉSEI ÉS KIHÍVÁSAI**

- Ipari kérdések
- Szociális/társadalmi kérdések
- Kereskedelmi kérdések
- Környezeti kérdések

48 **MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉS**

49 **GLOSSZÁRIUM**

50 **PARTNERSÉG**



BEVEZETÉS

A bőr sok szempontból izgalmas anyag. Kire nem hat a bőr különleges illata vagy felületének puha, lágy érintése? A bőr azon kevés anyagok egyike, amelyek megbabonázzák az embert. Ennek pszichológiai és szociológiai magyarázata is van, és a jelenség az emberiség ősi, primitív emlékezetével függ össze. Hogy pontosan mit idéz fel bennünk, az valószínűleg rejtély marad. De a bőrben megvan ez a *je ne sais quoi*, ez a valami megfoghatatlan, ami semmi másban nincs meg, hiába is próbálnánk utánozni.

A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG TÖKÉLETES PÉLDÁJA

Más oka is van azonban annak, hogy a bőr ilyen érdeklődést vált ki. Valószínűleg ez az ipar a körforgásos gazdaság legősibb példája. Az idők kezdete óta az élelemszerzés miatt levadászott állatok bőrét megmunkálással újrahasznosították. Totemek, hangszerek, kulacsok, sátrak, ruhák, cipők és sok más bőrből készített tárgy található világszerte a régészeti lelőhelyeken.

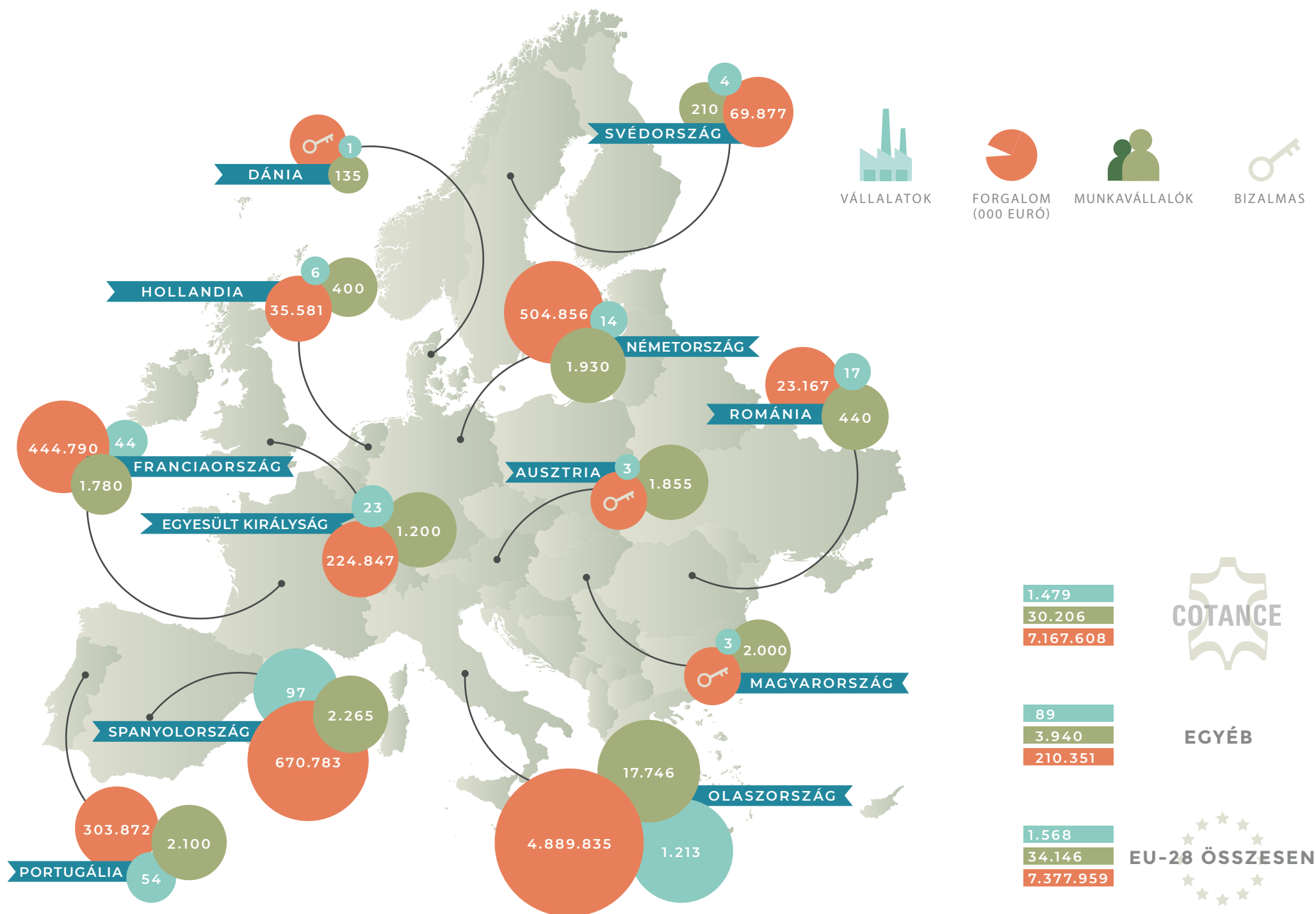
A bőrgyártás etikai és környezeti szempontból is érzékeny terület. Nem sokan vannak azzal tisztában, hogy az állatokat nem a bőrükért ölik le, hiszen a bőr az állat értékének csak egy kis részét képezi. A nyersbőrt sokkal hasznosabb felhasználni, mint elpazarolni és ezáltal globális környezeti és egészségügyi katasztrófát előidézni.

A bőr felhasználásával csökkentjük a megújuló források pazarlását. Ha bőrt használunk, csökkentjük a műanyag és egyéb, nem megújuló forrásból származó, szintetikus anyag iránti igényt, amik végül az óceánokba kerülve mikro-részecskéikkel az élelmiszerláncba is visszakerülnének.

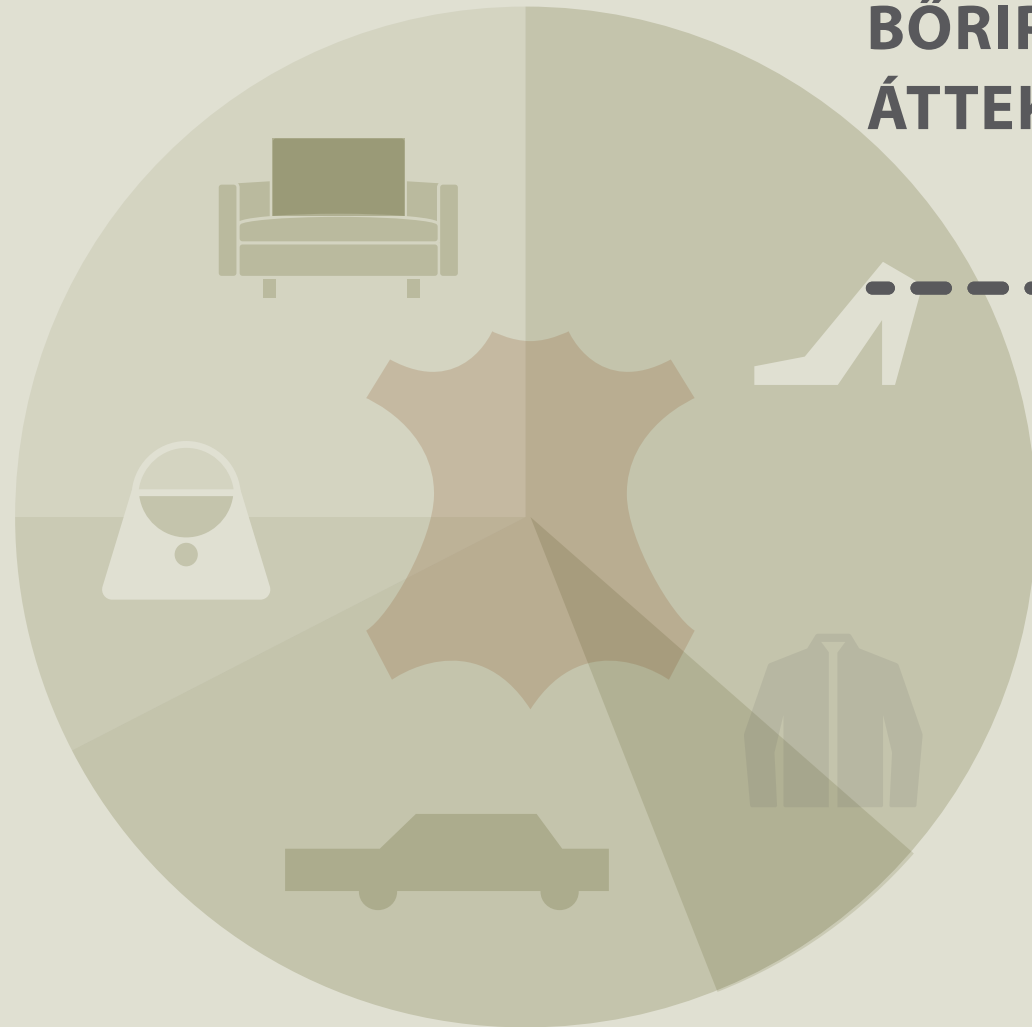
TERMÉSZETES ÉS BIOLÓGIAILAG LEBOMLÓ ANYAG

A bőr természetes és biológiailag lebomló anyag. De a fenntartható minősítés csak akkor érdemelhető ki, ha a bőr megfelel a szigorú társadalmi és környezeti normáknak is. Értelmetlen lenne a rendkívüli immanens tulajdonságokkal rendelkező bőrt a gyártás során annak kitenni, hogy a kikészítéssel több környezeti kárt okozunk, mint amennyi a bőr által éppen elkerülhető, vagy a dolgozók egészségét veszélyes vegyi anyagokkal kockáztatni. A bőr egyrészt szigorú fogyasztóvédelmi kritériumoknak kell, hogy megfeleljen, másrészt kezelni és csökkenteni kell a vízbe, talajba vagy levegőbe történő kibocsátást is.

A jelentés az európai bőripar 2012 óta elért fejlődését mutatja be.



AZ EURÓPAI BŐRIPAR - GAZDASÁGI ÁTTEKINTÉS



A cserzés az egyik legősibb emberi tevékenység.

A bőrgyártó ipar (továbbiakban bőripar) ma - hála a hagyomány és a folyamatos innováció ötvözetének - az európai feldolgozóipar stratégiai ágazata.

E tulajdonságai miatt az európai **bőripar világvezetővé** vált, mind az értéke, mind a mennyisége alapján. A globális forgalomból a legnagyobb az EU 30%-os részaránya, megelőzve Kínát, Brazíliát, Indiát és a többi gyártót.

Az európai bőr páratlan minősége nemzetközileg is elismert. Az európai bőrgyártás sikertörténetét a technológiai innováció, az eljárás eredményessége, a környezetvédelem, a társadalmi felelősségvállalás, a tervezés és a stílus alakítják.

Az ágazatban mintegy **1 600 vállalat és 33 000 munkavállaló** dolgozik, bár az elmúlt évtizedben fokozatos koncentrálódás volt megfigyelhető. Hagyományosan kis- és közepes családi **vállalkozások** működnek az ágazatban, de vannak nagy multinacionális cégek is. Az európai bőrfeldolgozó üzemek ma átlagosan 21 alkalmazottat foglalkoztatnak; 2000-ben ez a szám 24 volt.

A nemzeti ágazatok a konkrét termelésüktől függően eltérő tulajdonságokkal rendelkeznek. Dél-Európában, Olaszországban, Spanyolországban, Franciaországban és Portugáliában, a bőrgyártó üzemek alapvetően kis- és középvállalkozások, elsősorban a divatipar számára gyártanak bőrt, gyakran kézműipari jelleggel, amit a nagyvállalatok nem tudnak mindig biztosítani. A Közép- és Észak-Európa (Ausztria, Németország,

Hollandia, Svédország, Dánia, Egyesült Királyság) bőripari üzei azonban általában nagyobbak, itt a méretgazdaságosság kulcsszerepet játszik a termelésben, elsősorban az autóiparra, bútoriparra és belsőépítészetre összpontosítanak.

Olaszországban több mint 1 200 vállalat működik, a legtöbb bőrfeldolgozó üzem az Európai Unióban, - öt követi Spanyolország, Portugália, Franciaország és az Egyesült Királyság.

Az európai bőrfeldolgozó üzemek az összes fontos nyersanyagfajtaival dolgoznak (marha-, juh- és kecskebőr) és minden bőripari végfelhasználónak szállítanak. A termelés legnagyobb része, több mint 80% marhabőr, ezt követi a juh és a kecske. Az egzotikus bőrok mennyisége jelentéktelennek tekinthető (az össz mennyiség kb. 1%-a), de érték szempontjából annál fontosabbak, különösen a luxustermékek piacán.

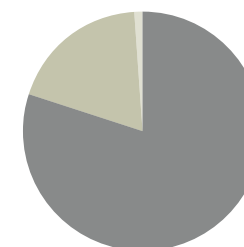
A bőr legfőbb célpiaca hagyományosan a **lábbeligyártó ágazat**. Ma is ez a legnagyobb rendeltetési hely, az európai termelés 38%-át veszi fel. Az elmúlt években azonban megnőtt a bőr más termékekben való felhasználása is: a bőrárak (22%) és a gépjárműbelső (13%) piacán.

Az európai bőripar **minőség szempontjából világelső**, a minőség értéket jelent - az európai bőr a legfontosabb célpiacok és felhasználók körében a felső tartományokban van. A felső kategóriás gyártás a becslések szerint az európai termelés 25%-át teszi ki, ezt követi 34%-kal a közép-felső kategória.

Az európai bőr felhasználása az értékteremtés hajtóerejét jelenti a kapcsolódó feldolgozó iparágak számára. A mintegy 8 milliárd euró értékű bőr körülbelül 125 milliárd forgalmat generál, és több mint 40 ezer vállalatnak és 2 millió munkavállalónak ad munkát.

AZ EU BŐRIPARI TERMELÉSE (m²)

Forrás: COTANCE, tagok beküldött adatai és becslések alapján



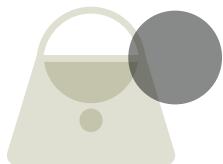
	1% Egzotikus állatok
	19% Juh és kecske
	80% Marha

EU BŐRIPARI CÉLFELHASZNÁLÓI PIACAI

Forrás: COTANCE, tagok beküldött adatai és becslések alapján



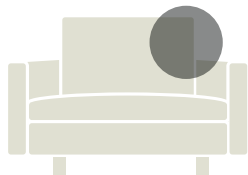
37.8%
LÁBBELI



22.3%
BŐRÁRÚ



13.4%
AUTÓBELSŐ



13.3%
BÚTORKÁRPIT



11.4%
RUHÁZAT

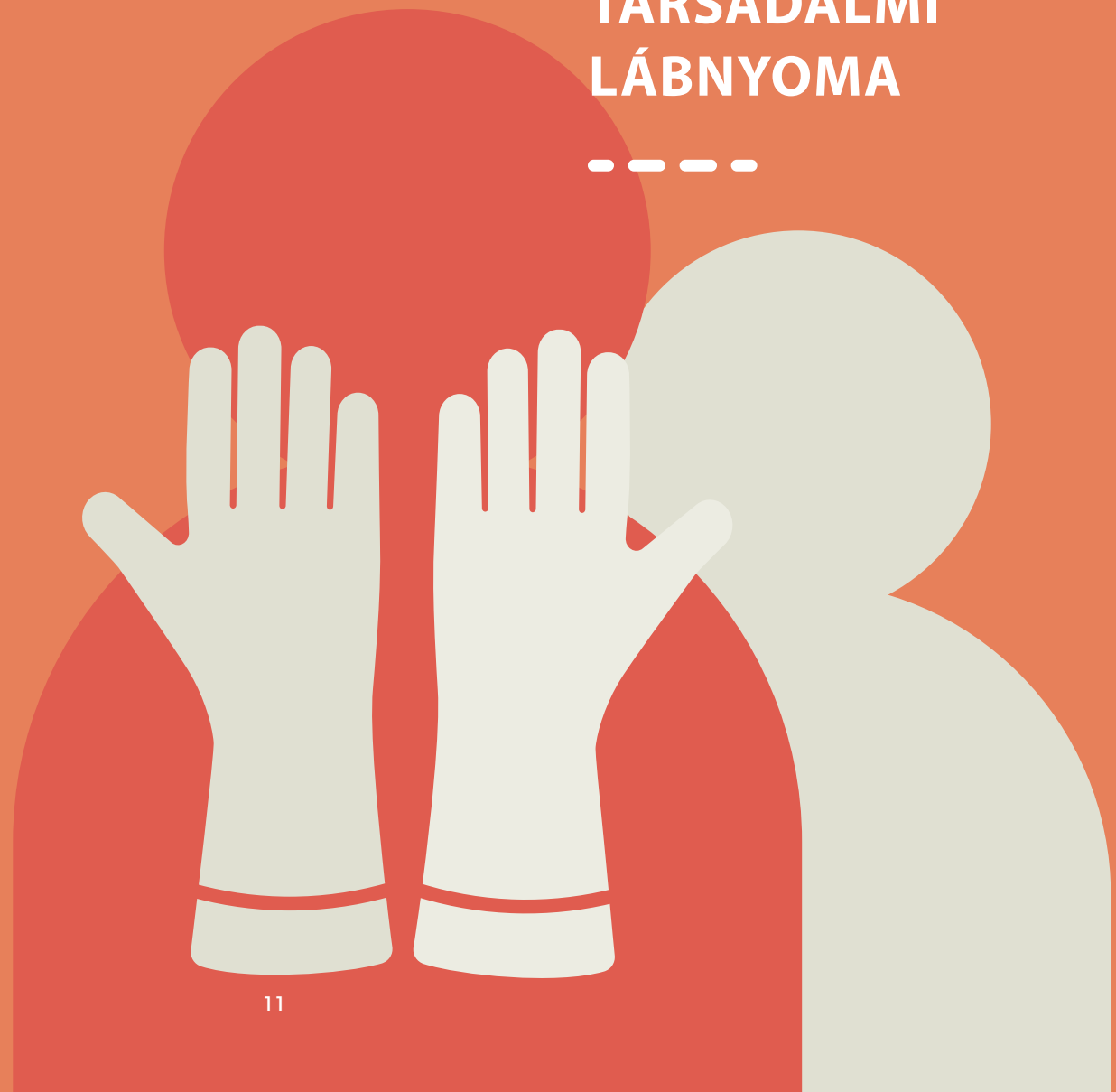


1.8%
EGYÉB





AZ EURÓPAI BŐRIPAR TÁRSADALMI LÁBNYOMA



MUNKASZERZŐDÉSEK

Az európai bőrgyártóipar szociális felelősségvállalásának egyik tartópillére az **emberi erőforrások tiszteletben tartása és értékelése**. Egy olyan ágazatban, amely összekapcsolja a technológiai innovációt és a kézműipari szaktudást, ez alapvetően fontos.

A munkaszerződésekről beküldött adatok a 2012-es adatokhoz hasonlóak. Ebből is látszik, hogy az európai bőripar „jó munkáltató”, átlátható munkaviszonyokat és munkakörülményeket biztosít. A munkavállalók megszerzett tudásának megtartása és továbbfejlesztése érdekében, az európai bőrgyártó üzemek stabil határozatlan idejű munkaszerződéseket kínálnak.

A folyamatos foglalkoztatást biztosító határozatlan idejű munkaszerződések az átlátható munkaviszonyok és munkakörülmények biztos garanciáját jelentik.

Az európai bőrgyártó üzemek több mint 90%-a határozatlan idejű munkaszerződéssel dolgozik. Ez azt jelenti, hogy az ágazat egyre stabilabb és megbízhatóbb munkafeltételeket biztosít, és a munkavállalók többségének állandó munkahelyet nyújt.

A bőrgyártást idényjellegű csúcsok jellemzik, jelentős a munkaerőpiaci fluktuáció, ami egyre nagyobb rugalmasságot követel. Ennek ellenére, határozott idejű munkaszerződést csak korlátozottan vesznek igénybe, sőt, számuk az elmúlt években csökkent.

A stabil foglalkoztatás egyik oka lehet, hogy **nehéz új munkaerőt találni és a meglévőt megtartani**, de az

ágazat jövője szempontjából a rendezett munkaviszony igen pozitív reakció.

Egyre fontosabb az európai bőripar számára, hogy segítse és erősítse a fiatalokat megcélzó kezdeményezéseket, hogy ösztönözze az új generációt, megszüntesse a bőriparhoz régóta kapcsolódó előítéleteket és feltételezéseket, és felmutassa az ágazatban rejlő stabil foglalkoztatási és szakmai előmeneteli lehetőségeket.

AZ EU MUNKAVÁLLALÓINAK KOR SZERINTI MEGOSZLÁSA

A korcsoportokra vonatkozó adatok alapján az 55 év felettiek aránya növekedett, és csökkent a 36-45 évesek csoportja.

A 35 év alatti és a 36-45 közötti munkavállalók aránya csökkent (2011 óta). Mindkét idősebb korcsoport (46-55 és 55 fölött) százalékos aránya jelentősen megnőtt, és az 55 év fölöttiek aránya majdnem megkétszereződött.

Az emberi erőforrás létfontosságú az európai bőripar számára. A tapasztalat és az ifjúság összekapcsolása kulcsfontosságú, erre a tényezőre épül az ágazat versenyképessége. A számok egy igen kritikus helyzetről adnak képet: a munkaerő-állomány korosodásáról, aminek részben a nyugdíjkorhatár megemelése az oka, ill. hogy alacsony az újonnan belépő fiatalok száma; ha ezt a problémát nem kezelik megfelelően, az az ágazat jövőjére is veszélyt jelenthet.

A jövő gazdasági növekedése, a vállalatok hatékonysága és versenyképessége egyre inkább attól függ, mennyire

tudják az idősebb munkavállalók felhalmozott tapasztalatát, tudását és képességeit fenntartani és átadni, és mennyire lesznek képesek arra, hogy a fiatal szakképzett munkavállalókat ide vonzzák.

A nemzeti szinten és a szociális párbeszéden keresztül is ösztönzött kezdeményezéseken felül az ágazatnak még átfogóbb és hatékonyabb lépéseket kell tennie, ki kell dolgoznia az ágazat jóhírének javítását célzó projekteket, hogy több fiatalat lehessen bevonni az ágazatba, hogy az idősebb és tapasztaltabb munkavállalók még átadhassák nekik a “know-how”-t.

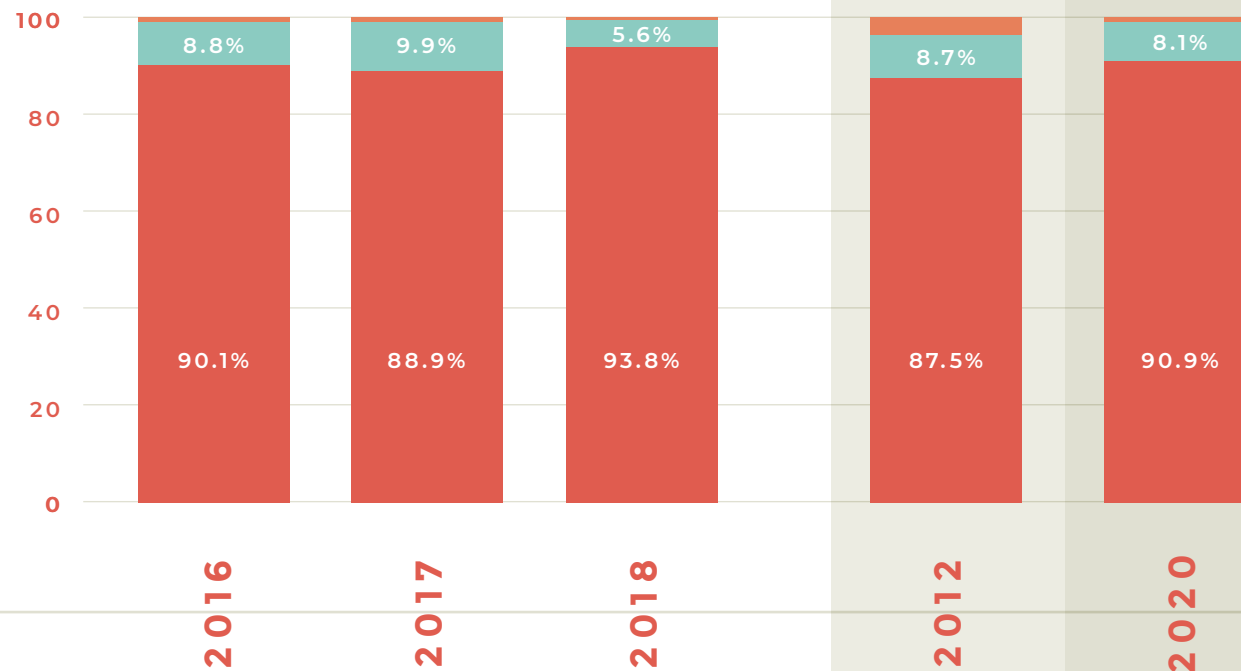
Nagy kihívást jelent az ágazat pozitív képének erősítése, egy olyan tevékenység műszaki és a kreatív szempontjainak javítása, amely összekapcsolja a fejlődést a hagyományokkal, és amely kulcsszerepet tölt be a rangos ellátási láncok között. Ehhez konkrét képzési programokra lesz szükség, ami felkészíti és segíti a dolgozókat a bőrfeldolgozó üzemekben való munkára.

A bőripar a divatipar, az autóipar csodálatos vállalatainál végezhető munkát, nemzetközi utakat kínál, olyan tevékenységet, amelynél szabadon szárnyalhat a kreativitás.

Stratégiai jelentőségű a **„Leather is my job”** (Az én szakmám a bőr) címmel megvalósult uniós finanszírozású kezdeményezés, amelynek célja, hogy felhívja a figyelmet az ágazatra, több diákot tereljen a műszaki tanulmányok felé, segítse az oktatást és megfelelően kommunikálja a fiataloknak az ágazat foglalkoztatási és szakmai fejlődési lehetőségeit.

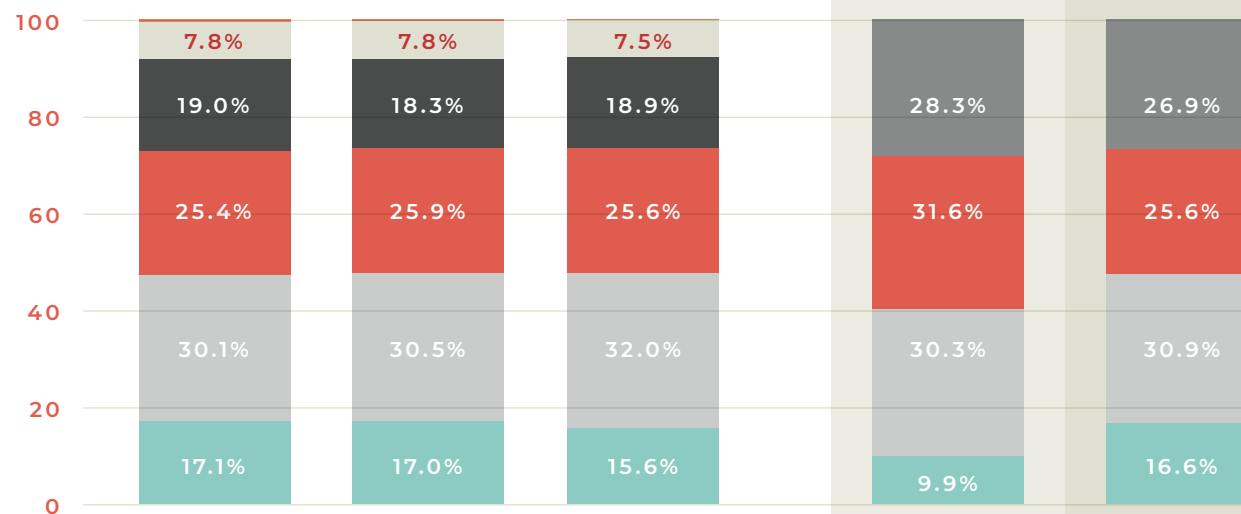
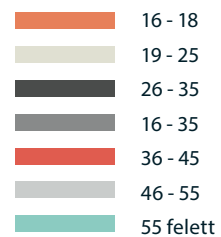
SZERZŐDÉSEK TÍPUSAI

Az adattgyűjtési mintában szereplő munkavállalók csoportosítása munkaszerződések szerint 2016 - 2018.



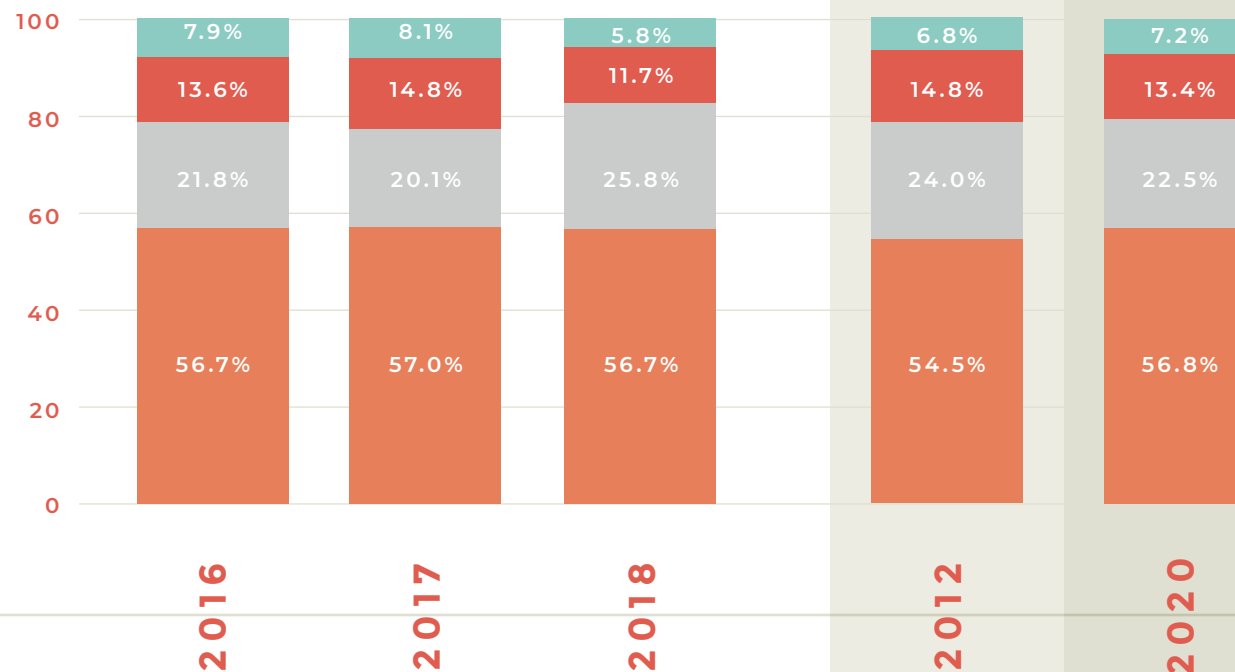
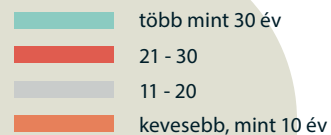
KORCSOPORTOK

Az adattgyűjtési mintában szereplő munkavállalók csoportosítás munkaszerződések szerint (SER 2012 vs. SER 2020)



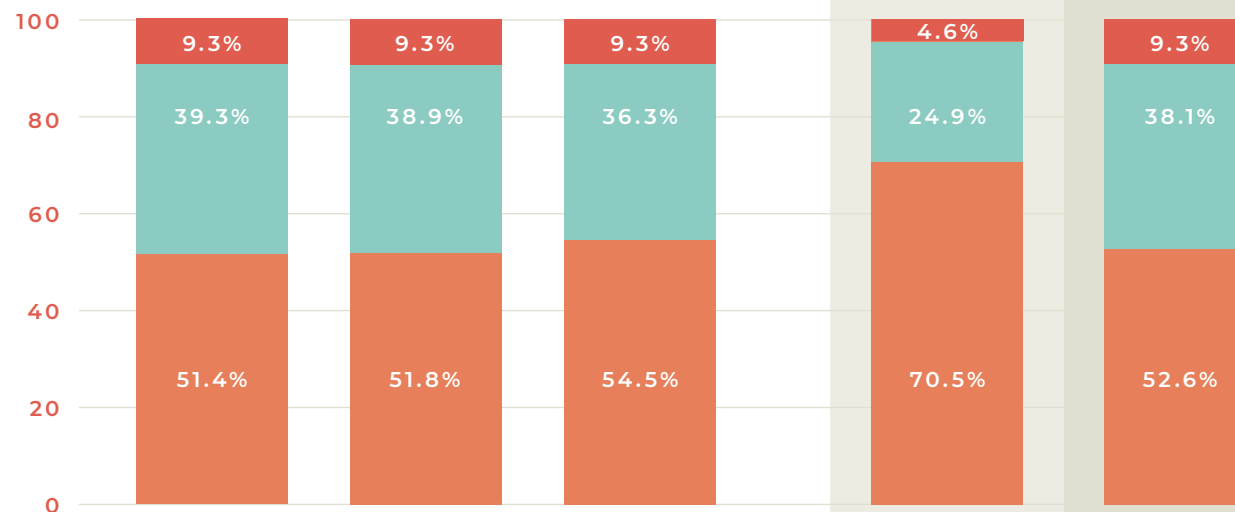
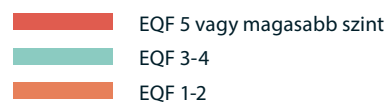
A SZOLGÁLATI IDŐ HOSSZA

Az adatgyűjtési mintában szereplő munkavállalók csoportosítása a szolgálati idő hossza szerint (SER 2012 vs. SER 2020)



KÉPZETTSÉG

Az adatgyűjtési mintában szereplő munkavállalók csoportosítása a végzettségük szintje szerint 2016 – 2018.





A MUNKAERŐ MEGTARTÁSA

A felmérés munkaerőmegtartásra vonatkozó eredményei lényegében megfelelnek az első SER felmérésnek. Az adatok szerint a bőriparban a munkaerő állomány mintegy 50%-a több mint 10 éve, 26%-a 10 - 20 éve és 12%-a 20 - 30 éve dolgozik az ágazatban. A munkavállalók tehát elismerik és értékelik a bőrgyártó és bőrfeldolgozó üzemben végzett munkát, ami - a róla kialakult, indokolatlanul negatív kép ellenére - **biztonságos és ösztönző munkakörnyezetet jelent.**

Ahhoz, hogy megvédjék a munkavállalók tudását és tapasztalatát, a bőrgyárak elsődleges jelentőséget tulajdonítanak a munkakapcsolatnak, a munkavállalók lojalitásának és a dolgozók folyamatos képzésének. Hosszútávú befektetésnek tekintik ezt a dolgozókba, ami a bőrgyártó és bőrfeldolgozó üzemben szükséges képességek megtartását garantálja.

Az ágazatban a munkavállalók hosszú szolgálati ideje összefügghet **földrajzi tényezőkkel** is. A bőrgyártó és bőrfeldolgozó üzemek gyakran vannak kevés munkalehetőséget kínáló térségekben. Összességét tekintve, a munkaerő fluktuációja és forgása alacsonyabb, mint más ágazatokban.

A jövőben azonban ez változhat. A fiatalok másképp tekintenek a munka világára, már nem stabilitást, hanem sokféleséget és folyamatos változást kínáló karriert keresnek.

A jó szerződéses feltételek és munkakörülmények növelik az alkalmazottak lojalitását.

A bőripar nem csak biztonságot és stabilitást kínál, hanem az együttműködés lehetőségét is más iparágakkal, pl. **a divat-, az autó- és a cipőiparral, a világ különböző részein, de mindenekelőtt olyan munkát, amiben szabadon szárnyalhat a kreativitás.** Az ágazatban működő vállalatoknak, munkáltatói és munkavállalói szervezeteknek ezt az üzenetet kell a következő generációkhoz eljuttatni.

KÉPZETTSÉG

A vonatkozó adatok alapján a **munkaerő-állomány képzettsége magasabb**, mint 2012-ben volt. 2012-höz képes az Európai Képesítési Keretrendszer 5. és 6. szintű (EQF 5&6) végzettségével rendelkező munkavállalók száma megkétszereződött és a 3. 4-es szintű (EQF 3&4) is emelkedett.

Új kereteket adtak a bőriparnak a piaci trendek - ilyenek az új szabályozási tényezők, a vállalati ügyfelek, a fogyasztók tudatosabb hozzáállása, az új technológiák és a megváltozott termelési kultúra, aminek a középpontjában a folyamat-hatékonyság áll, és amelyek a munkavállalóktól is magasabb szakképzettségi szintet követelnek.

A munkavállalók egyre képzettebbek, technikai készségeket munkatársaiktól is tanulnak.

Ehhez az alkalmazottak kiválasztásában és képzésében is új felfogásra van szükség. A jelölteket már nem az elavult értékelési normák alapján kell kiválasztani, elsősorban a fizikai erőt figyelembe véve, hanem az alapvető készségek, tanulási képességek és a **szakmai előmenetelre való alkalmasság** szerint.



MAGATARTÁSI KÓDEX

2000-ben a bőripar európai szintű szociális partnerei, a COTANCE és az ETUF:TCL (ma az IndustriAll-Europe), ambiciózus Szociális magatartási kódexet írtak alá, ami lefedi az ILO alapvető munkaügyi normáit, de azokon túl is mutat. A bőripari Magatartási kódex munkajogi hivatkozási alap lett az egész bőriparban.



ÁLLAMPOLGÁRSÁG

A vendégmunkások száma megkétszereződött az előző felmérés óta. Ennek oka, hogy az elmúlt években az uniós országok bőripari ágazataiban **nagyobb lett a munkavállalók mobilitása**, különösen a közép- és észak-európai országokban.

Az eredmények azt mutatják, hogy az ágazatban csökkent a belföldi munkavállalók száma, ami azt sugallja, hogy csökken az ágazat vonzereje és egyre nehezebb új munkavállalókat toborozni.

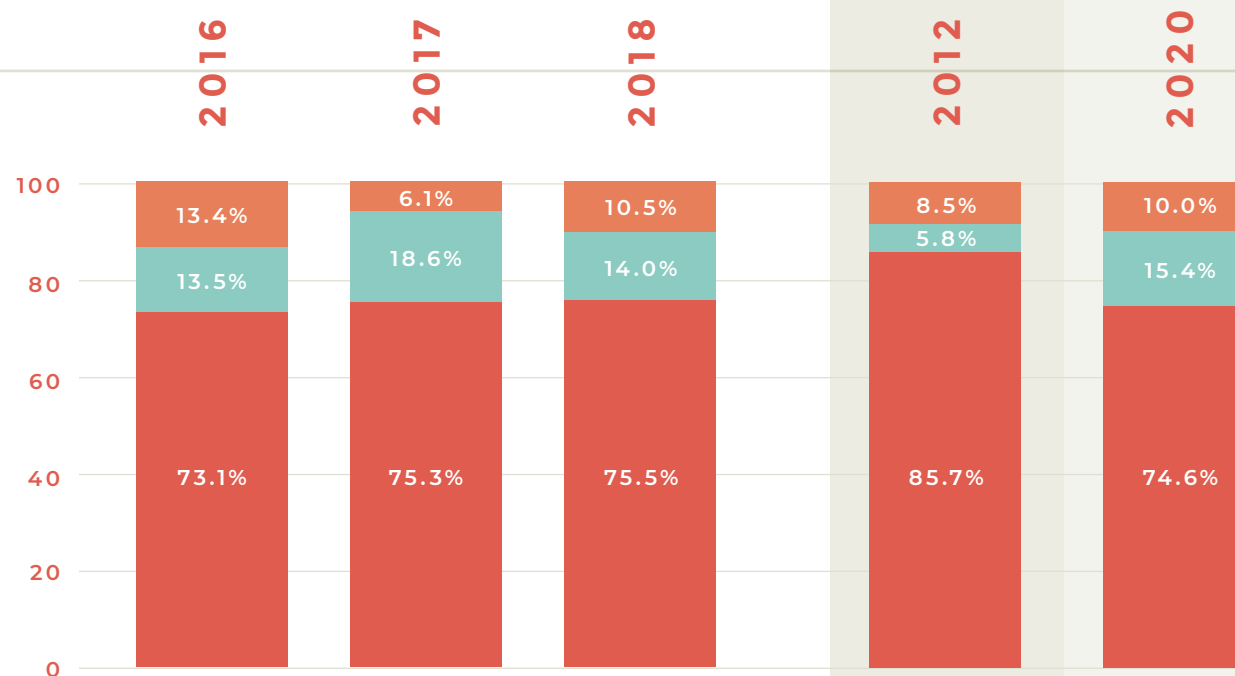
Egy másik befolyásoló tényező ebben a kérdésben a szakképzés, ill. az, hogy néhány országban visszaszorulóban van a magasabb szintű bőripari képzés, ami miatt a munkáltatóknak a helyi létszámgigények kielégítésére az országon kívülről kell szakképzett munkaerőt toborozni.

Az ágazatban azonban fontos és pozitív, hogy a külföldi munkavállalókat teljes mértékben integrálták a helyi közösségbe és a vállalatokba, számukra stabil munkakapcsolatot és méltó életet biztosítanak.

Munkavállalók a világ minden pontjáról

ÁLLAMPOLGÁRSÁG

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari dolgozók csoportosítása a származásuk szerint 2016 - 2018.



NEMEK KÖZÖTTI EGYENSÚLY

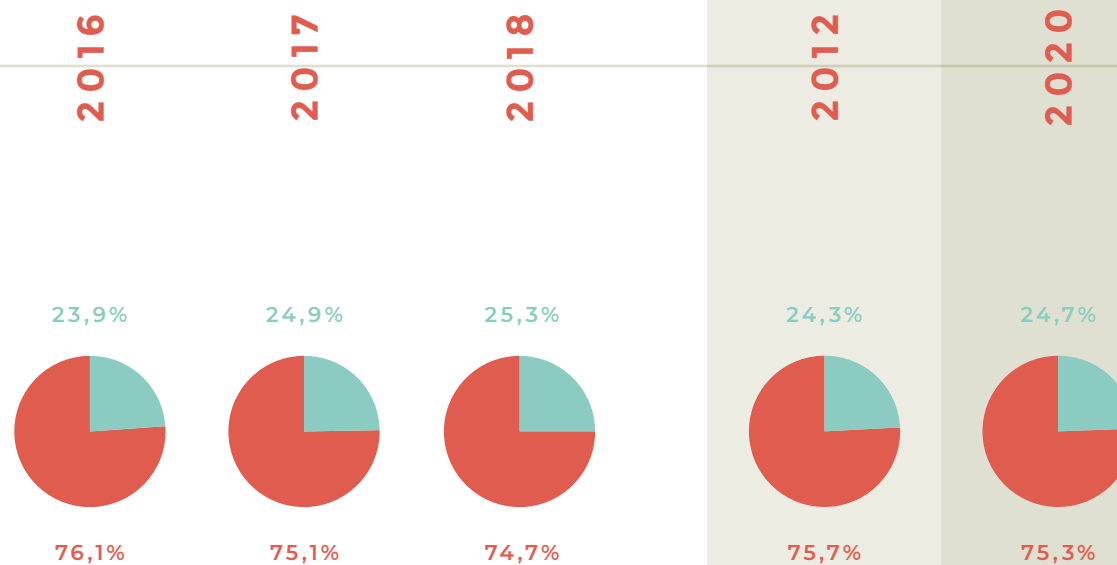
A munkaerő-állományban a nők aránya enyhén emelkedett 2012 óta. A trend pozitív, de mivel a bőrgyártás és bőrfeldolgozás fizikai jellegű munka, nem várható egyensúly a nemek között. A **női munkavállalók számának enyhe emelkedése** valószínűleg a gyártási folyamatok átalakulásával és a technológiai innovációval függ össze, ami miatt különböző tevékenységekben csökkent a fizikai munka iránti igény.

A gyártásban bekövetkezett innovációnak és a globális üzletmenetnek köszönhetően csökkent a nemek közötti megkülönböztetés mértéke, és több nő dolgozik a bőriparban, mint eddig bármikor.

A kereskedelmi kapcsolatok, a kommunikáció és a fenntarthatóság terén bevezetett új funkciók miatt megnőtt az irodai munkát végzők száma a bőriparban is, és több lehetőséget kapnak a nők is.

FOGLALKOZTATÁS NEMEK SZERINT

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari dolgozók csoportosítása nemek szerint, 2016 – 2018





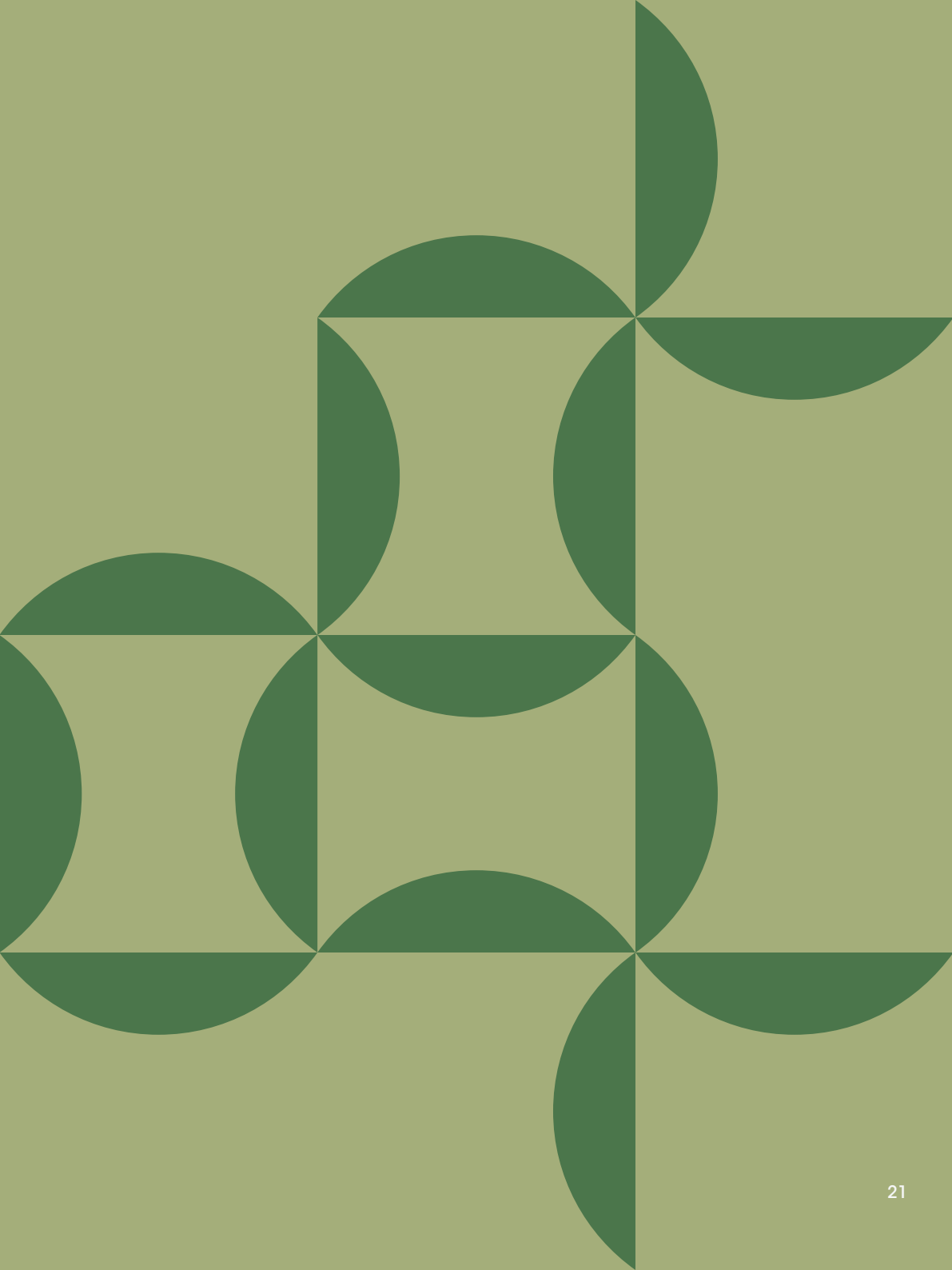
KOLLEKTÍV SZERZŐDÉSEK

Az európai börgyártásban és bőriparban számos KKV dolgozik, sokuknak sem ideje, sem forrásai nincsenek arra, hogy a szakszervezetekkel tárgyaljanak, vállalati kollektív megállapodásokat kössenek. A legtöbb uniós tagállamban a bőripar inkább ágazati megállapodásokat köt a bérekről és a munkakörülményekről; ez segíti, hogy a vállalatok között azonos versenyfeltételek alakuljanak ki.

A partnerek, mind a munkáltatók, mind a munkavállalók, előnyösnek tartják a kollektív tárgyalásokat és a kollektív szerződéseket. Különböző európai ágazatok munkáltatói, közöttük a COTANCE, kijelentették, hogy a kollektív tárgyalás kölcsönösen előnyös helyzetet teremt, munkáltatók és munkavállalók egyaránt nyernek vele. Azokban az országokban, ahol ágazati tárgyalások folynak, magasabb a foglalkoztatás és alacsonyabb a munkanélküliség.

E konszenzus az alapja annak, hogy az ágazat szociális partnerei egy új európai szintű szociális párbeszéd projekten dolgoznak, amelyben egy új adatbankban kívánják összegyűjteni a meglévő kollektív szerződéseket, különböző nemzeti workshopokat szerveznek, hogy a munkáltatók és munkavállalói képviselők megismerkedjenek a legjobb gyakorlatokkal.





AZ EURÓPAI BŐRIPAR KÖRNYEZETI LÁBNYOMA

— — —

VEGYIANYAG FELHASZNÁLÁS

A bőrgyártásban fontos szerepe van a vegyianyagoknak. Ezeket a nyersbőr nem kívánatos alkotórészeinek eltávolítására, a bőr tartóssá tételére és a készbőr megfelelő mechanikai és esztétikai tulajdonságainak elérésére használják.

A felmérés adatai szerint 2016 és 2018 között az európai bőrgyártó és bőrfeldolgozó üzemek átlagosan **2,15 kg/m² vegyianyagot** használtak fel. A vegyianyagokat általában vizes oldatban, a „vizes műveletekben” (meszezés, cserzés, színezés és zsírozás) és a kikészítő szakaszban permetként vagy más formában viszik fel a bőr felszínére.

Az első SER jelentés adataiban a vegyianyag-felhasználás 6%-kal volt magasabb. Ennek oka elsősorban, hogy megváltozott a felmérésben résztvevő vállalatok köre. A 2020-as felmérésben több az olyan vállalat, amely nyersbőrből gyárt bőrt *. 2012-ben a felmérésben résztvevő vállalatok többségénél viszont a gyártási folyamat a félkész bőr feldolgozásával indult. Mivel ezek nem végeztek meszezési és cserzési folyamatokat, a vegyianyag felhasználásuk is alacsonyabb.

Az adatgyűjtéssel kapott minta összetétele a készbőr végfelhasználása szerint is módosult. Az első SER jelentéssel összehasonlítva, most nagyobb arányban szerepelnek itt autóipari- és kárpitbőrgyártásra szakosodott bőripari üzemek. Ezeknél a termékek általában nagyobb súlyúak és vastagabbak, egy négyzetméter feldolgozásához nagyobb mennyiségű vegyianyag szükséges.

Az elmúlt években az ágazatnak egyre nagyobb mértékben kellett megfelelnie a **fémmentes bőr iránti növekvő igénynek**. Bár a gyártásban a krómot kiváltó anyagokat használják, nagyobb mennyiségű segédanyagra is szükség van, különösen az utáncserzési szakaszban, mert csak így lehet a krómcserzett bőrhöz hasonló tulajdonságokat elérni.

A bőripar a jogszabályi követelményeknek és a vásárlók igényeinek megfelelően, de saját kezdeményezésre is folyamatosan dolgozik azon, hogy kiváltsa a veszélyes és környezetvédelmi szempontból káros anyagokat. Ezeknek az anyagoknak a helyettesítése azonban általában csak nagyobb hatóanyag-kínálat mellett lehetséges.

ENERGIAFOGYASZTÁS

A bőripar nem energaintenzív ágazat. A bőrgyártás a víz felmelegítéséhez és a bőr szárítási műveleteihez jellemzően hőenergiát használ. Villamosenergiára főként a hordók és más gépek működtetésénél van szükség.

Az elmúlt három évben az európai bőrfeldolgozó üzemek átlagosan 1,76 tonna kőolajjal egyenértékű (TOE) energiát használtak fel 1000 négyzetméter bőr előállításához. Ez az egységnyi érték az egy tonna nyersolaj elégetése révén felszabaduló energia mennyiségét jelöli, átlagértéke 42 gigajoule vagy 11630 megawattóra.

Azeurópai bőripar **folyamatosan igyekszik csökkenteni az energiafogyasztását**. Az első SER adatokkal való összehasonlítás azt mutatja, hogy az elmúlt években mintegy 12%-kal csökkent az energiafogyasztás. Ez jelentős csökkenés, amit különböző energiahatékony megoldásokkal értek el, mint a régi üzemek és gépek modern, alacsony energiaigényű berendezésekkel való kiváltása.

Az uniós támogatással megvalósult IND.ECO projektben kidolgozott eszközrendszerrel a vállalatok kialakíthatták az Energiagazdálkodási Menedzsment Rendszerüket (EMS), de legalább is az energiafelhasználást „felülvizsgáló” és „figyelő” rendszerüket.

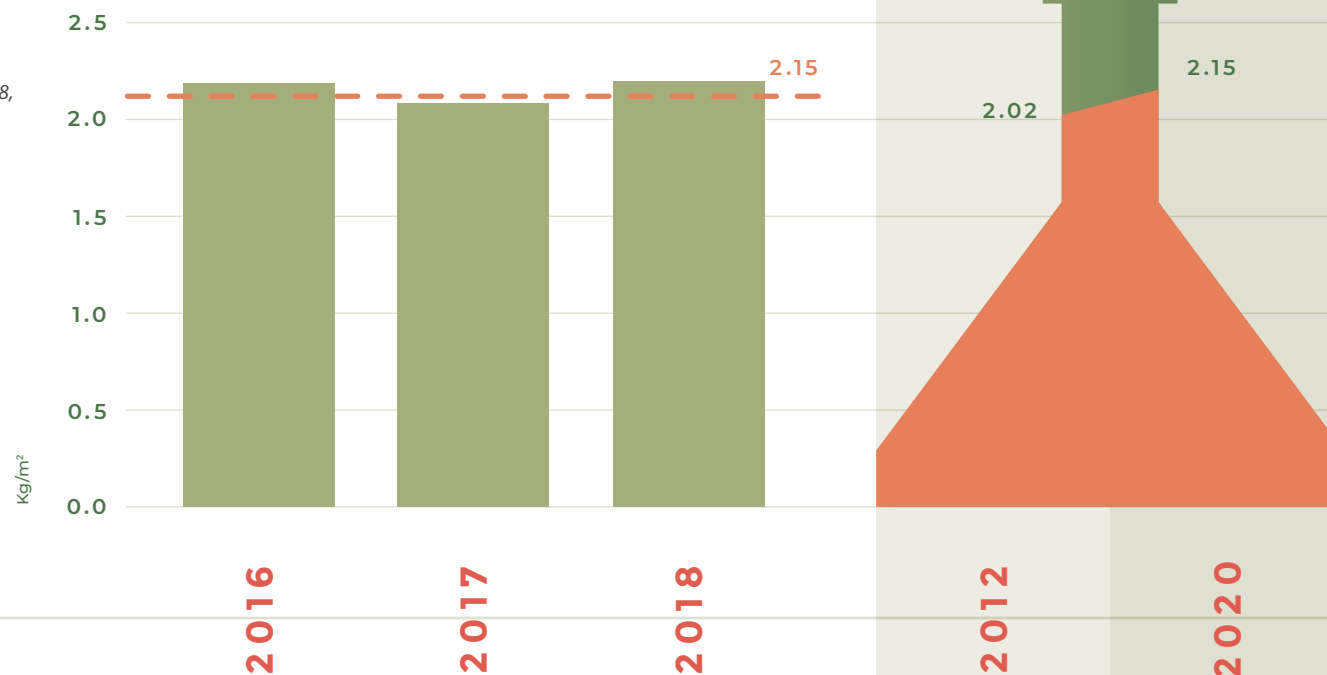
Fontos, hogy folyamatosan növekszik az ágazatban a **hatékony, kapcsolt energiatermelő rendszerek** használata, amely a 2016. évi 5,9%-ról 2018-ra már 9,0%-ra emelkedett.

* További részletek a vizsgálati minta összetételének módszertani megjegyzései között találhatók.

VEGYIANYAG FELHASZNÁLÁS

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari üzemek átlagos vegyi anyag felhasználása, kg/m², 2016 – 2018, SER 2012 és SER 2020 összehasonlításában (lásd még: Módszertani megjegyzések)

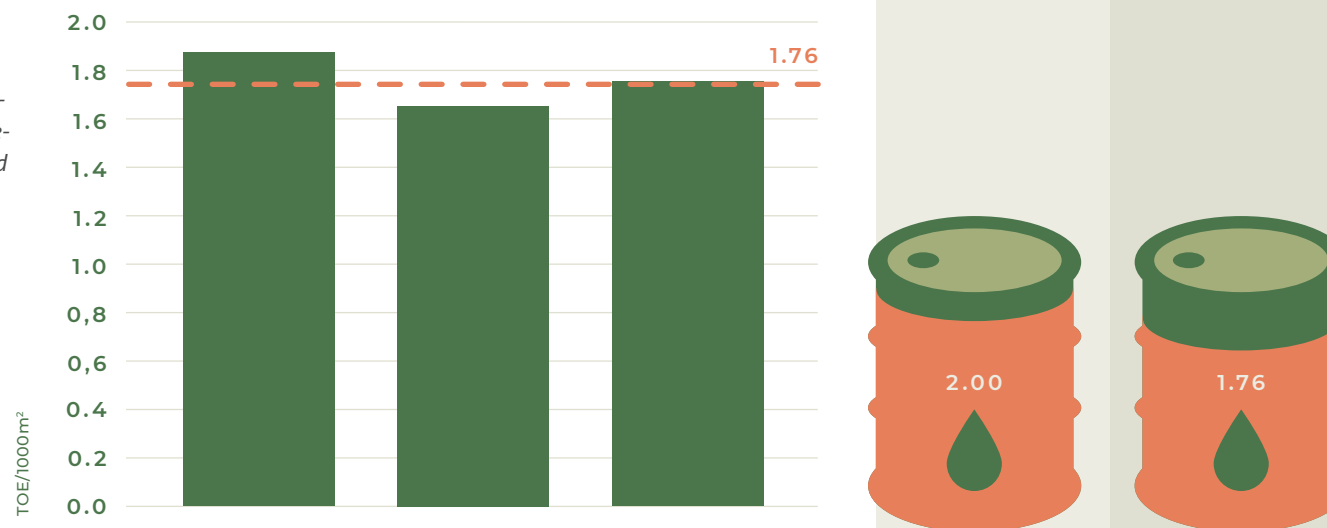
■ vegyianyag felhasználás
□ = □ átlagos vegyianyag felhasználás



ENERGIA FELHASZNÁLÁS

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari üzemek átlagos energia felhasználása, kőolaj-egyenérték/ 1000 m² (TOE/ 1000m²), 2016 - 2018 (lásd még: Módszertani megjegyzések)

■ energia-felhasználás
□ = □ átlagos energia-felhasználás



AZ ENERGIAFORRÁSOK MEGOSZLÁSA

Az európai bőrgyártó üzemek fő energiaforrása a földgáz, ez a teljes energiafelhasználás mintegy 2/3-a. A bőrgyártó üzemek azonban egyre többet ruháznak be megújuló energiaforrásokba.

Az európai bőrgyártó üzemek fő energiaforrása a földgáz, ez a teljes energiafelhasználás mintegy 2/3-a. A bőrgyártó üzemek azonban egyre többet ruháznak be megújuló energiaforrásokba.

A SER 2012 és a SER 2020 jelentések között az energiaforrások eloszlásában bekövetkezett változás oka, hogy más típusú vállalatok kerültek be a mintába, és több az ágazatban igénybe vett, kapcsolt energiatermelésű létesítmény. **A földgázt is egyre nagyobb mértékben használják** a szárítási műveletekhez, ami azt jelenti, hogy a bőrgyártó üzemek most az elektromos áramnál több gázt használnak.

Az üzemek **hatékony rendszerekkel** minimalizálják az elektromos áram fogyasztását, pl. inverterek által vezérelt integrált villamos motorok, hatékony kompresszorok, feszültség-optimalizáló készülékek használatával, ami mind nagymértékben csökkenti a villamosenergia fogyasztást.

VÍZFELHASZNÁLÁS

A víz kulcsfontosságú, hiszen a bőrgyártási folyamatok többségéhez vizes fürdőt alkalmaznak.

Az európai bőrgyártó üzemek a gyártáshoz szükséges

vízet ipari vagy lakossági vízvezetékekből, vagy akár helyi forrásokból veszik, ezeket a helyi önkormányzatok engedélyezik és ellenőrzik. A bőrgyártási folyamatok után a szennyvíz vegyszer- és szervesanyag-maradványokat tartalmaz, ezért a szennyvizet akár a helyszínen, akár szennyvíztisztító telepeken megfelelő módon kezelni kell, mielőtt visszaengednék a környezetbe.

Európa élen jár a víztakarékosságban, és az elmúlt 6 évben 7%-kal csökkentette a vízfelhasználását.

Az európai bőripar folyamatosan dolgozik azon, hogy csökkentse vízfelhasználását. A trend sok évvel ezelőtt kezdődött, és a hatékony vízfelhasználási folyamatokkal és visszaforgatási technológiákkal ma is tart. 2016-2018-ban az európai bőrgyártó üzemek átlagosan 0,121 köbméter vizet használtak fel egy négyzetméter készbőr előállításához, **mintegy 7%-kal kevesebbet, mint a 2010-2011-ben szolgáltatott adatok szerint.**

Fontos megjegyezni, hogy ezeket az eredményeket a nagyobb számban jelen lévő, teljes vertikumú gyártóüzemekkel lehetett elérni, ahol a vízfelhasználás jóval nagyobb, azaz az ágazat eredménye e téren a jelzettnél sokkal jobb.

A szennyezőanyagok kezelése a szennyvizekben még nagyobb kihívást jelent, ha a szennyvíz mennyiségének a csökkentése is előírás. A szennyvíz felére csökkentése változatlan szennyezőanyag terhelésnél azt jelenti, hogy a tényleges szennyezőanyag terhelés a kétszeresére emelkedik. Az európai bőripar óriási lépéseket tett mind a gyártáshoz felhasznált vízmennyiség, mind a keletkező szennyvíz szennyezőanyag-

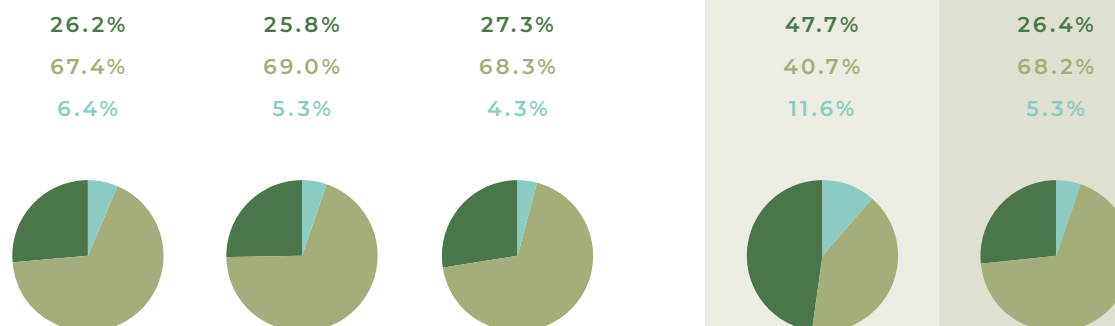
terhelésének csökkentésében. De közeledünk a folyamathatékonyassággal, gazdaságilag életképes vegyianyagokkal és kezelési technikákkal elérhető eredmények határához. A probléma megoldása érdekében az európai bőripar vegyipari partnereivel közösen dolgozik olyan még hatékonyabb folyamatok és új vegyianyagok bevezetésén, amelyekkel tovább lehet javítani az ágazat környezetvédelmi profilját.



ENERGIAFORRÁSOK

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari üzemek átlagos energiafogyasztásának összetétele energiatípusonként 2016 – 2018

villamos energia
 földgáz
 egyéb



2016

2017

2018

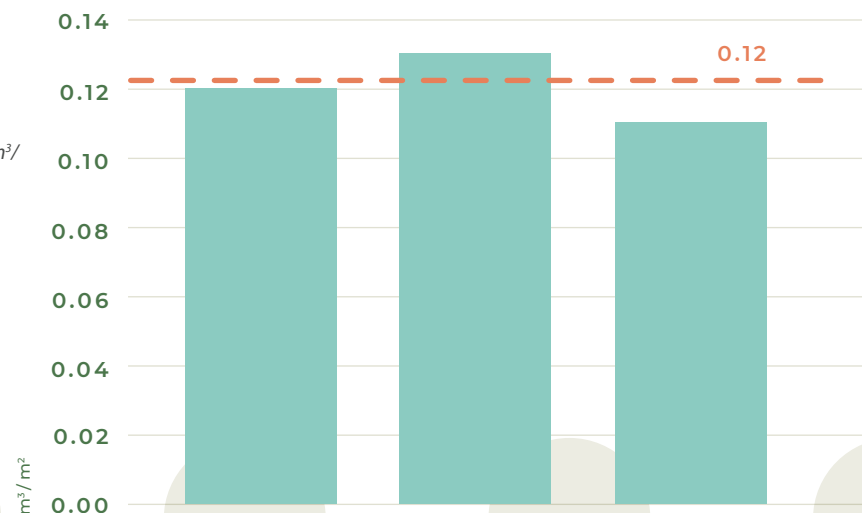
2012

2020

VÍZFELHASZNÁLÁS

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari üzemek folyamatokhoz felhasznált átlagos vízfogyasztása, m³/gyártott m², 2016 - 2018

vízfelhasználás
 átlagos vízfelhasználás



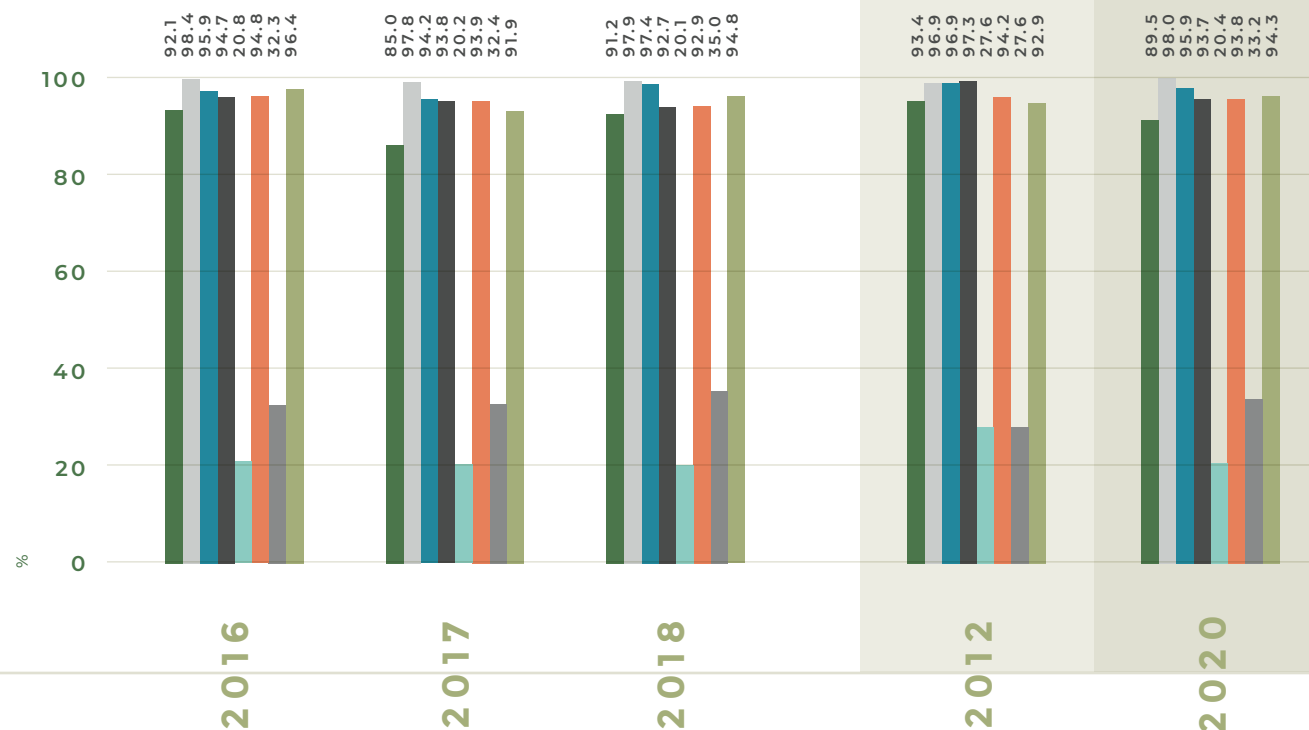
0.13



0.12

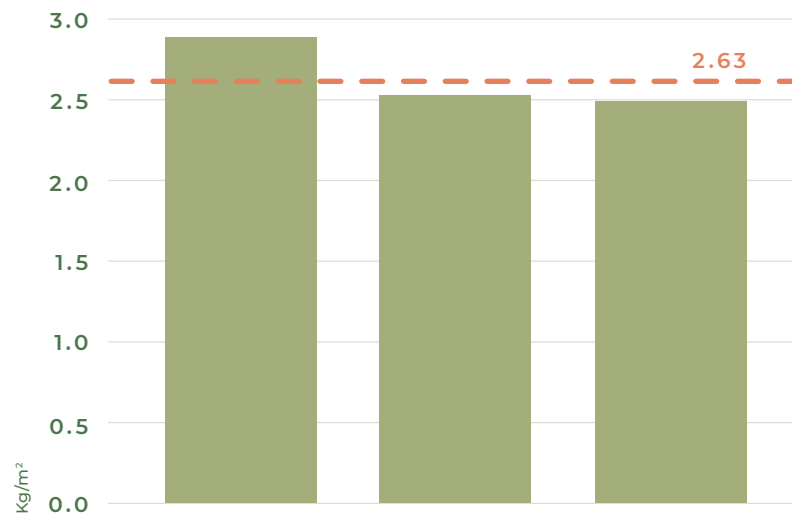
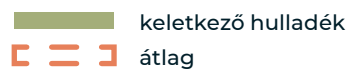
SZENNYVÍZKEZELÉS: SZENNYEZŐ ANYAGOK ELTÁVOLÍTÁSA

Az adatgyűjtési mintában szereplő bőripari
üzemekben a szennyvízkezelés hatékonysága
meghatározott szennyezőanyagok tekintetében,
2016 - 2018



KELETKEZŐ SZILÁRD HULLADÉK

A vizsgált bőripari üzemek folyamataiban
keletkezett átlagos szilárd hulladék mennyisége,
kg/ gyártott bőr m², 2016 – 2018



A VÍZSZENNYEZÉS MEGSZÜNTETÉSE

A börgyártó üzemek egyik legnagyobb kihívása a szennyvízkezelés, és ez teszi ki a környezeti beruházások legnagyobb részét.

Az európai börgyártó üzemek jelentős része a nagy közös szennyvíztisztító telepek (CTP) által kiszolgált ipari körzetekben helyezkedik el. Ezek az üzemek képesek arra, hogy a jogszabályokban előírt minőségi követelmények minimumára csökkentsék és eltávolítsák a víz szennyezőanyagait, mielőtt a víz visszakerülne a környezetbe.

A modern szennyvíztisztító telepek képesek az ipari szennyvízből a szennyezőanyagok közel 100%-át eltávolítani – pl. az összes nitrogént (TKN), a három vegyértékű krómot, a lebegőanyagokat, szulfidokat, a KOI-t és az ammóniát.



Jobb oldhatóságuk miatt a sókat, közöttük a kloridokat és szulfátokat nehezebb eltávolítani.

A SER 2020 eredményei megfelelnek a SER 2012-ben leszűrt eredményeknek. Néhány kivétel, mint az eltávolított KOI enyhe emelkedése, a fémmentes cserzés gyakoribb alkalmazására vezethető vissza. **A fémmentes cserzési folyamat megemelheti a szennyvíz KOI szintjét**, ami a kommunális szennyvízkezelő üzemekben a nehezen kezelhető komponensek miatt a kezeléssel szemben nagyobb ellenállást mutathat.

A 2020-ban szolgáltatott adatok alapján a szulfát kinyerése alacsonyabb a 2012-es szintnél. A klorid-szintek azonban javultak és alacsonyabb a szennyvízbe kibocsátott só mennyisége. Ennek oka, hogy nagyobb mértékben használnak friss nyersbőrt és a sötét mechanikai úton vonják ki a sózott nyersbőrből.

HULLADÉK KELETKEZÉSE

Minden más termelőtevékenységhez hasonlóan a börgyártás során is keletkezik hulladék. A hulladékkezelés az európai börgyártó üzemek második legnagyobb környezetvédelmi költsége és az a terület, ahol 2016 és 2018 között nagyobb mértékű beruházásokat eszközöltek.

Az évek során tett erőfeszítések az ágazatot a körforgásos gazdaság kiváló példájává emelték. A hasznosítási arány nagyon magas mind a termékeknel, mind a hulladéknál. A szilárd maradékok, pl. húslás, meszes hasíték, faragási forgács és körülvágási hulladék maradéka, átalakíthatók a mezőgazdaságban hasznosítható kollagén és

zselatinná, vagy műtrágyává és biostimulánssá. A króm, a börgyártásban legtöbbször használt vegyianyag, szintén visszanyerhető a kimerült cserzőfürdőkből és a börgyártó üzemben újra felhasználható. A hulladékból energiát előállító erőművekben az iszapból energiát lehet előállítani, ill. adalékanyagot lehet gyártani az építőiparnak vagy talajjavító szereket a mezőgazdaság számára.

A melléktermékek hasznosításával az európai börgyártó üzemekben a készbőr négyzetméterére vetítve átlagosan 2,63 kg hulladék keletkezik. Ez a szám magasabb, mint a SER 2012 adata, mivel, ahogy azt korábbiakban jeleztük, a mintában nagyobb számban szerepelnek teljes vertikumú gyártóüzemek, amelyek több műveletet végeznek, így szükségszerűen több hulladékot is termelnek. Jelen felmérésben több autóiparnak beszállító üzem van, ezek jellemzően előre kiszabott darabokkal dolgoznak a kárpitozásnál. Ezért több a szabászati hulladék, ami elkerülhetetlenül növeli a felmérésben a börgyártási hulladék mennyiségét. Az elmúlt években általában rosszabb minőségű volt a nyersbőr. **A rosszabb minőségű nyersanyag elkerülhetetlenül több hulladékot is jelent.**

PEFCR: A BŐR KÖRNYEZETI TELJESÍTMÉNYÉT BEMUTATÓ HIVATALOS VIZSGÁLATI ESZKÖZ

Az EU „A zöld termékek egységes piaca” c. kezdeményezése keretében, az európai bőripar kidolgozta a bőrre vonatkozóan a Termékek környezeti lábnyomának kategóriaszabályzatát (PEFCR) és ebben meghatározta azokat a kritériumokat, amelyekkel a bőr gyártásából fakadó környezeti hatások értékelhetők. A bőripari PEFCR-et 2018. májusában hagyták jóvá és tették közzé, a piaci kiterjesztése jelenleg van folyamatban.

A PEF-et (a termék környezeti lábnyoma) tizenöt környezeti hatás-kategória számszerűsítése alapján határozzák meg. A bőripar esetében a legfontosabbak:

- savasodás
- éghajlatváltozás
- a talaj eutrofizációja
- szálló por
- a fosszilis erőforrások felhasználása

A kép azonban némiképp torzított, mivel az eredményt jelentős mértékben befolyásolja a megelőző fázisokat jelentő (upstream) állattenyésztés, amihez a nyersbőr és irha (továbbiakban nyersbőr) kapcsolódik. COTANCE – és a globális bőripar – határozott felfogása, hogy a bőr életciklusa a vágóhídon kezdődik, a nyersbőr beszerzésével; alapelveként az ágazatban a zero allokációt támogatja, azaz, hogy a nyersbőr mentesüljön az élőállat hordozta környezeti teherrel, és hogy melléktermékként válasszák le az emberi fogyasztásra szánt hús előállításának hulladékáramaitól. Az Európai Bizottság nem hajlandó a melléktermékeket „hulladékként” kezelni, és megkövetelte az ágazattól, hogy vállalja át az állat életciklusának környezeti hatásainak egy részét. Bár százalékban kifejezve az állat lábnyoma rendkívül kicsi (kevesebb, mint 0,5%), a bőr lábnyomában jelentős, különösen bizonyos hatáskategóriáknál.

A nyersbőr zero allokációja továbbra is a COTANCE prioritása marad, hiszen néhány PEF-téma jelentősége, ezek között az allokációé is, lényegesen megnő a Bizottság Zöld megállapodásában (Green Deal) és a Körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervében. Az Európai Bizottság az „átmeneti szakaszt” követően a PEF-t is be akarja vezetni az uniós intézkedésekbe, hogy így segítse a zöldebb termékek forgalmazását az EU piacain.

További információért látogasson el a következő oldalra: <https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/>



OLDÓSZER FELHASZNÁLÁS

Az elmúlt egy évtizedben 32%-kal csökkent a légszennyező anyagok kibocsátása

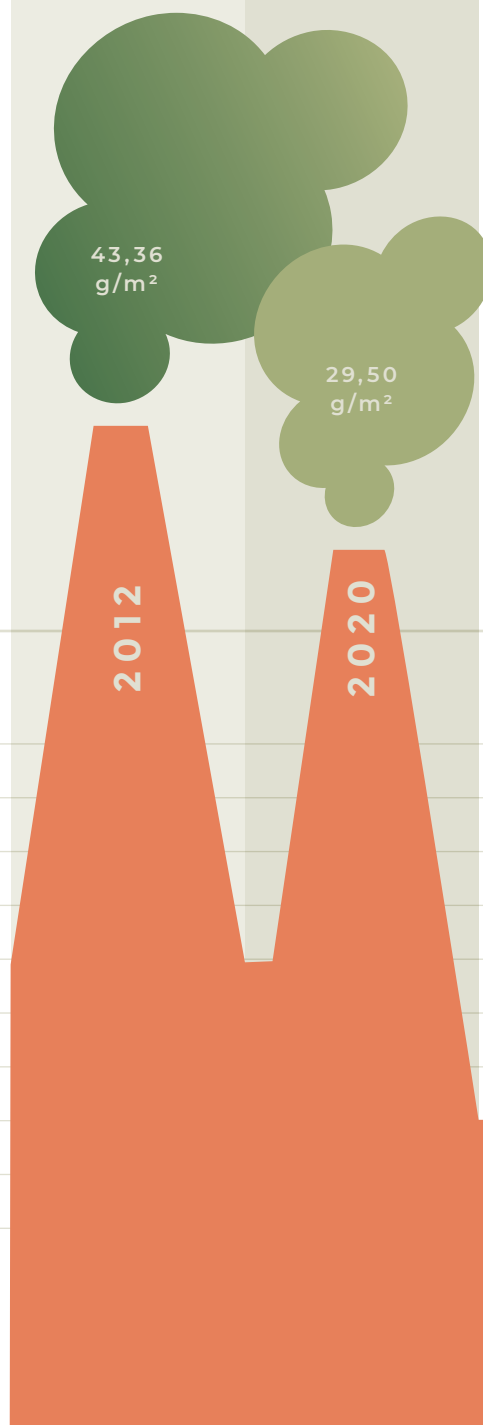
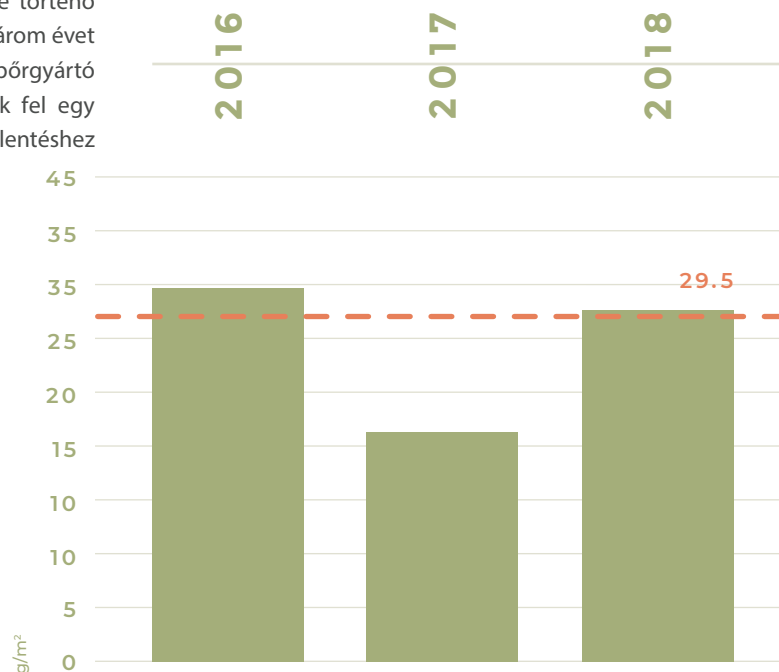
A légszennyezés a bőrgyártó üzemek fontos környezetvédelmi problémája, amire európai és nemzeti szintű szabályozás vonatkozik. A bőrgyártó üzemek olyan fejlett technológiákat vezettek be, amelyekkel lényegesen csökkent a részecske- és az illékony szerves vegyületek (VOC) kibocsátása.

A légszennyezés további csökkentése érdekében az **európai bőripar folyamatosan csökkenti az oldószerek használatát**. Az oldószer felhasználás megfelelő mutató a bőrfeldolgozó üzemeknél a levegőbe történő károsanyag kibocsátás nyomon követésére. A három évet átfogó elemzés azt mutatja, hogy az európai bőrgyártó üzemek átlagosan 29,5 g oldószert használnak fel egy négyzetméter készbőr előállításához. Az előző jelentéshez képest ez 32%-os csökkenés.

OLDÓSZER FELHASZNÁLÁS

A vizsgált bőripari üzemek folyamatokhoz felhasznált átlagos oldószer felhasználása g/ készbőr m², 2016 – 2018

■ oldószer felhasználás
□ = □ átlagos oldószer felhasználás



KÖRNYEZETI KÖLTSÉGEK ÉS BERUHÁZÁSOK

A bőrfeldolgozó üzemek átlagosan a forgalmuk 4%-át költik környezetgazdálkodásra.

A környezetvédelmi kiadások 2020-ban a 2010-es adatokhoz hasonlóan, a forgalom 4 %-át teszik ki. Ez az érték az „egyensúly-szintje” a megnövekedett beruházások/költségek és a környezetvédelmi, gazdasági folyamatok hatékonyságának.

A **fenntartható fejlődés prioritás**, az európai bőrgyártó üzemekben a vállalati stratégia közös nevezője.

Megfordíthatatlan trend és kiterjed a beszállítói lánc minden szereplőjére.

Ezt demonstrálják az elmúlt években az ágazatban megvalósított hatalmas beruházások és azok az óriási költségek, amelyeket a vállalatok a környezetgazdálkodásra és általában a vállalatok társadalmi felelőssége (CSR) kapcsán vállalnak.

Ez a vállalat a forgalom átlagosan 4%-ának megfelelő költséget jelenti - az összeg a 2000-es évek első évtizedében jelentősen megnőtt és az ágazatban a vállalati mérlegek állandó tényezőjévé vált. A jelenlegi költségek megfelelnek a legutóbbi felmérés eredményeinek, és két ellentétes hatás

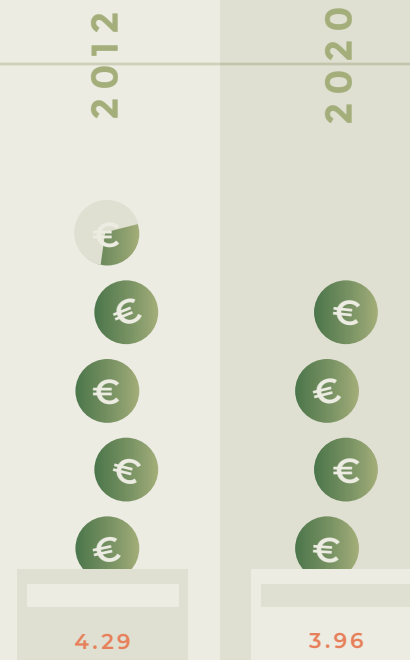
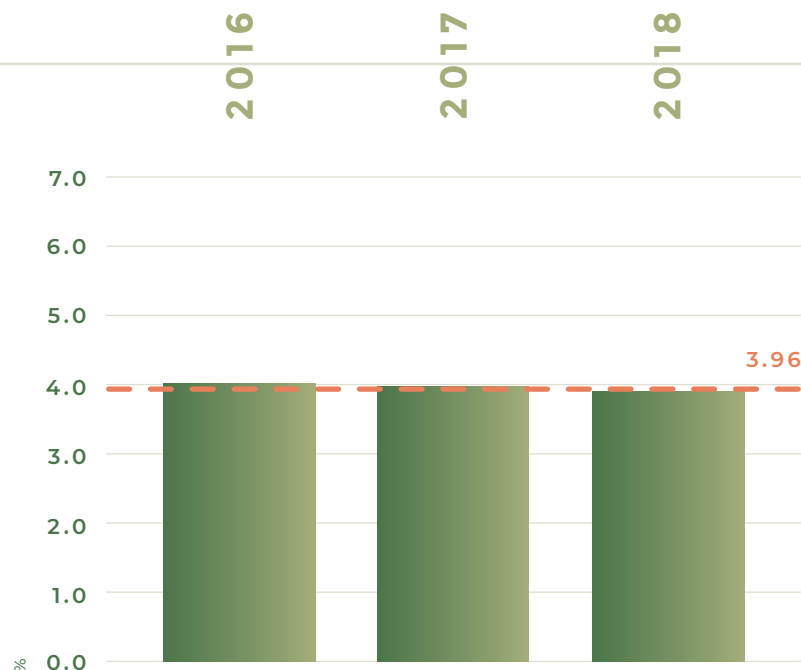
között kialakított egyensúlyra vezethetők vissza: egyrészt az egyre több CSR-hez kapcsolódó tevékenységre és a relatív költségek növekedésére, másrészt a megvalósított beruházások miatti hatékonyság növekedésre.

Mivel ezek a beruházások gyakran „egyszeri” ráfordítást jelentenek, az éves kiadásokra gyakorolt hatásuk meglehetősen ingadozik. Általában a **termelési környezeti lábnyomának fő szempontjaira összpontosítanak**, a kiadás közel 60%-a volt a szennyvízkezelés fejlesztésébe való beruházás. A második legnagyobb beruházási terület a bőripar számára stratégiai jelentőségű hulladékkezelés, mivel a hulladék hasznosítása elsődleges fontosságú a körforgásos gazdaságot támogató, felelősségteljes

KÖRNYEZETVÉDELMI KIADÁSOK

A vizsgált bőripari üzemek környezeti kiadásai a forgalom százalékában, 2016 - 2020, SER 2012 és SER 2020 összehasonlításban

■ éves környezetvédelmi kiadás
□ = □ átlag



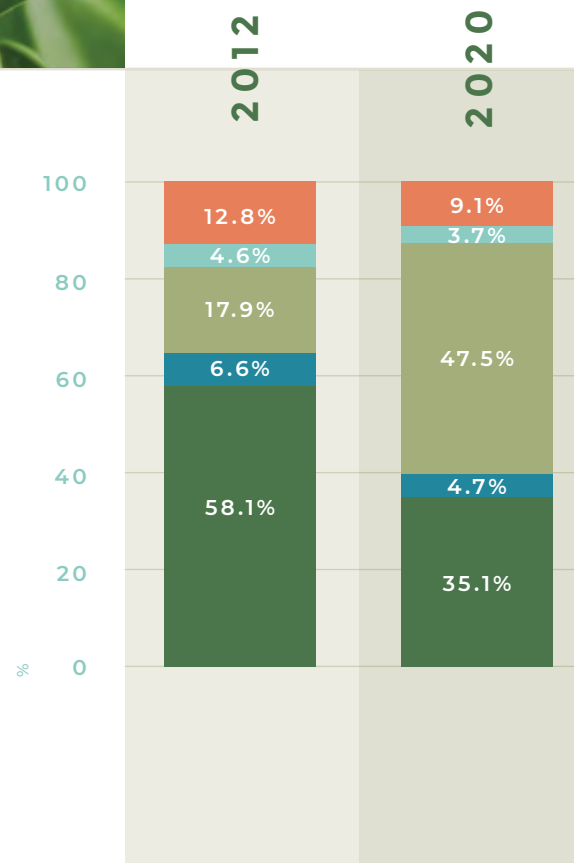
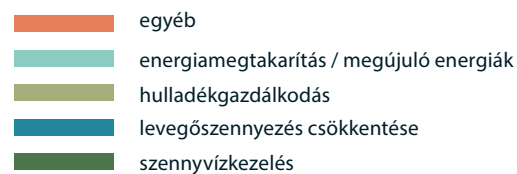
termelési modell kidolgozásakor. Ugyanígy, a kibocsátás-csökkentés és az energiatakarékosság területén végzett beruházások során is rendkívül előremutató és hatékony megoldásokat valósítottak meg, például a kapcsolt energiatermelést.

A bőripar ezen az úton halad tovább, feltárja kézzelfogható eredményekre váltható, új együttműködési lehetőségeket és biztosítja, hogy a fenntarthatóság megvalósuljon a közös és kölcsönösen előnyös fejlesztések mentén.



KÖRNYEZETVÉDELMI BERUHÁZÁSOK

A vizsgált bőripari üzemek területarányos környezeti beruházásainak megoszlása, a SER 2012 és SER 2020 átlagos értékeinek összehasonlításában





TANÚSÍTVÁNYOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

A bőr vagy a textil értéklánc végén lévő márkák egyre inkább kérik, hogy a vásárolt termékek tanúsítvány vagy bizonyítvány formájában hordozzák a társadalmi vagy környezetvédelmi teljesítményüket hitelesítő adatok. A piacon a bőrrel foglalkozó tanúsító és/vagy ellenőrző szervek nem mind egyenértékűek. Néhány az ágazat érdekei mentén, a szabványoknak megfelelő munkát végez, mások több érdekcsoportot tömörítő szervezetek, saját protokollokkal stb. Bár a tanúsítások kölcsönös elismerésének hiánya azt okozza, hogy sokan belefáradnak a többször és ugyanazzal a céllal megismételt vizsgálatokba és ellenőrzésekbe, a tevékenységük megítélése pozitív, mert segíti a bőripar környezetvédelmi teljesítményének javulását.

Az ábrán a bőriparban működő legfontosabb tanúsító és ellenőrző szervezetek valamint az európai ágazatra vonatkozó adataik láthatók:

	LEÍRÁS	SZOLGÁLTATÁS	BÖRGYÁRTÓ ÜZEMEK ÖSSZESEN	EURÓPAI BÖRGYÁRTÓ ÜZEMEK
	Környezeti, társadalmi és minőségi / termék-tanúsítványok hivatalos szabványok alapján. A bőrparban az ICEC az ágazat bőripari Minőség-tanúsítási Intézete.	- Környezet (ISO 14001, EMAS, PEF rendszerek, stb.), (ISO 14001, EMAS, PEF schemes, etc.) - Szociális (ISO 45001, társadalmi elszámoltathatóság), - Minőség és termék (ISO 9001, MADE IN, nyomonkövethetőség és vegyi anyagok kezelése (REACH, ZDHC, stb.).	130 280 tanúsítvány	85%
	A Leather Working Group Ltd. Egy több szereplőt magába foglaló csoport által kidolgozott környezeti megfelelés és teljesítmény protokollok, és auditok.	- Környezetvédelmi audit protokoll – készbőr gyártóknak - Kereskedői értékelési protokoll – részben feldolgozott és késztermékek kereskedői számára - Vegyi anyagok kezelése modul – készbőr gyártóknak	550	20%
	Az FILK kutatási és fejlesztési intézet által ellenőrzött auditálási modell, mely meghatározza a bőrfeldolgozó üzemek energiahatékonyságát és CO ₂ kibocsátását.	Energiahatékonysági és CO ₂ -kibocsátási címke bőrfeldolgozó üzemek számára	25	56%
	A World Leather magazin díja, melyet egy globális program keretében a bőriparban indított el.	Különböző szinteken, különböző díjak a legkiválóbb bőripari teljesítményért.	6	33% + 6 döntős
	Az OEKO-TEX és 18 európai és japán textil- és bőr bevizsgáló intézet moduláris tanúsítási rendszere.	- Termékek: LEATHER STANDARD, - Gyártás: STeP (Fenntartható - Textil és Bőrgyártás), - Vegyi anyag felhasználás: ECO PASSPORT, - Termék/gyártás: MADE IN GREEN.	46	48%



FENNTARTHATÓSÁGI PRIORITÁSOK / ETIKAI KÉRDÉSEK AZ ÉRTÉKLÁNC MENTÉN

— — — —

A többoldalú kereskedelmi tárgyalások Uruguay-fordulóján az európai bőripar elvesztette a védővámokat (1986-1993). A tisztességes kereskedelmet biztosító megbízható eszközök (az exportkorlátozások / a nyersanyagokra kivetett adók betiltása) nélkül a termelés átkerült a fejlődő országokba, az olcsóbb beszállítóknak kedvezve, akik a társadalmi és környezetvédelmi kérdéseket nem kezelték a vállalat prioritásaként

A kereskedelem liberalizációja és a globalizáció a jelentősen megkönnyítette és olcsóbbá tette a fejlett gazdaságok ügyfelei számára, hogy a kiskereskedelemben és a fogyasztási cikkek területén beszerzési forrásukat a világ bármely pontjára áthelyezzék. A bőrtermékek beszerzése egyszerűen áttehető egyik országból a másikba, és gyorsan le lehet cserélni a bőr beszállítóját is,

ha az egyetlen szempont, ami számít, az az ár.

A globalizáció alatt sokan azt értik, hogy több millió embert lehet kiemelni a szegénységből és ösztönözni lehet a globális gazdasági növekedést és az egymástól függő gazdaságokat a kereskedelem, a közvetlen külföldi befektetések segítségével. De hogy a globalizáció károsan hat a munkaerőpiaci normákra, a környezetre, a termék minőségére és a fenntartható fejlődésre, már sokkal kevesebb figyelmet kap.

Az európai bőrfeldolgozó üzemek csak a **termékminőség és az innováció**, valamint a társadalmi elszámoltathatóság és a környezeti teljesítmény kialakításával maradhatnak fenn egy olyan bőrpiacra, ami nem véd meg a szociális és környezeti szempontokat nélkülöző dömping-termelés ellen.

A globalizáció a világ legelmaradottabb régióiban feltárta az emberi jogok megsértését, a környezetszennyezést, de az elfogadhatatlan gyakorlatokról szóló beszámolók gyakran az egész ágazatot megbélyegzik. Általános az a teljes mértékben elfogadhatatlan percepció, hogy az európai bőrfeldolgozó üzemek jottányival sem jobbak a világ más részein működő, káros gyakorlatot folytató üzemeknél.

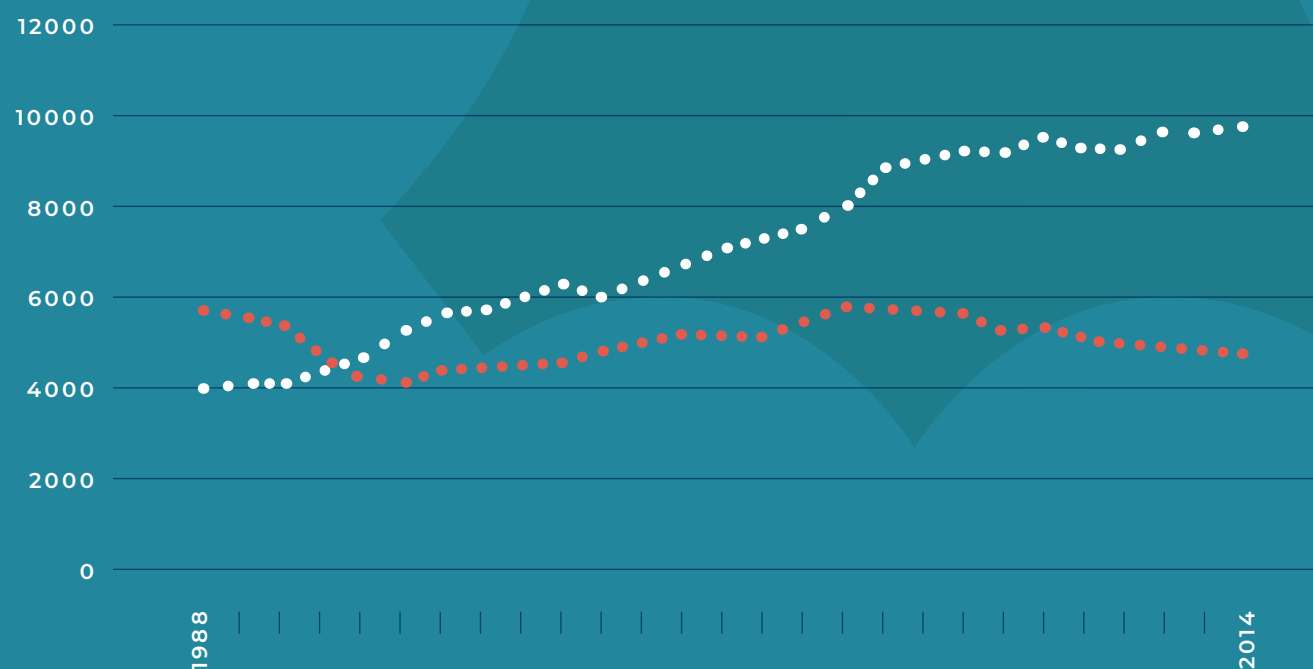
Ezért az európai bőripar a fenntarthatósági modell kialakítása során, továbbá a társadalmi és környezeti hitelesség bizonyításánál egyre több olyan átfogó etikai kérdéssel is szembesül, amelyek minden vállalat, érdekcsoport és fogyasztó számára kiemelten fontosak. Ezek között szerepel az átláthatóság és nyomonkövethetőség, ill. több új termék- és folyamatgarancia is.

MARHABŐR GYÁRTÁSA 1988-2014 (MILL. NÉGYZETLÁB)

Forrás: A FAO nyersbőr-statisztikai
világgyűjteménye: nyersbőr, bőr és bőr lábbeli
Megjegyzés: Kína a fejlődő országok között szerepel.

● ● ● ●
FEJLŐDŐ országok – könnyű bőr készítése
szarvasmarhafélékből

● ● ● ●
FEJLETT országok - könnyű bőr készítése
szarvasmarhafélékből



KELLŐ GONDOSSÁG

Ha a *kellő gondosság* a teljes beszállítói lánc gyakorlata, akkor a márkák és kiskereskedelmi csoportok kezelni tudják a jó hírnevüket veszélyeztető kockázatokat. Ez a lehetőség nem csak az értéklánc utolsó láncszeménél áll a rendelkezésre. A fogyasztóikkal közvetlen értékesítési kapcsolatban lévő vállalatok ezzel erősebben szembesülnek, de ez valójában bármely vállalatra és a beszállítói lánc bármely pontjára igaz.

Az európai bőrfeldolgozó üzemek készen állnak a kellő gondosság gyakorlatára. A CSR egyik első és aktív gyakorlóiként és a fenntarthatóság iránti kiemelt felelősségük miatt az **európai bőrfeldolgozó üzemek a csúcsmínőségű és luxusmárkák kiemelt szállítói** lettek a divatiparban, a belsőépítészetben és az autóiparban.

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv (2010/75/EU irányelv) kapcsán az európai bőrfeldolgozó üzemek részt vettek a **BREF - Bőrgyártás c. referencia-dokumentum** kidolgozásában. Ez az uniós referencia-dokumentum tartalmazza a bőrfeldolgozó üzemek számára az elérhető legjobb technikák (BAT) alapján a hatósági kibocsátási határértéket, amiket számos Európai Unió kívüli országban is egyre gyakrabban másolnak. A vállalatok a nyersbőrök cserzésének fontos környezeti kérdéseivel foglalkoznak, egyebek között ilyen: a vízkibocsátás csökkentése; a hatékony energia- és vízfelhasználás; az eljárások során keletkező maradványanyagok minimalizálása, hasznosítása és visszanyerése; ill. a környezeti és energiagazdálkodási rendszerek hatékony működtetése. Az eredeti 2003 BREF felülvizsgálatát 2013. februárjában adták ki.

Az európai bőripar és a szociális partnerek azonban ennél tovább mentek, és egy gyakran elfeledett területtel is **foglalkoznak: a munkahelyi egészségvédelem és biztonság** problémájával. A médiában túlságosan is gyakran számolnak be a normáknak nem megfelelő minőségű bőrgyártó üzemekről, és ez károsan hat az ágazat egészének a hírnevére és képére. Az európai bőrgyártó üzemek prioritásként kezelik a munkahelyi egészség és biztonság kérdését. A bőripiacon a bőrfeldolgozó üzemek kiválósága és versenyképessége a jó gyakorlattól függ, és az európai bőrgyártó és bőrfeldolgozó üzemek és a munkavállalói képviselők egyaránt azt szeretnék, hogy a magas szintű munkahelyi biztonság normái globálisan is prioritást kapjanak.

2017-2018-ban az európai bőripari szociális partnerek megvalósították „A kellő gondosság a bőrgyártó üzemekben az egészséges munkahelyekért” című projektet (Due Diligence for Healthy workplaces in Tanneries). A projekt célja, hogy a bőripari értékláncban a kellő gondosságról folyó vitában a környezetvédelemmel egyenrangú figyelmet kapjon a munkavédelem. 2012-ben frissítették az **OiRA-t** (online interaktív kockázatelemzés), a munkahelyi kockázatelemzés eszközét. Az OiRA egy ingyenes interaktív eszköz, amivel a KKV-k a világ bármely részén kockázatelemzést végezhetnek és javíthatják a munkahelyi egészség és biztonság rendszerüket.

Bár az OiRA és a hozzá hasonló eszközök segíthetik a bőrgyártó üzemekben a munkahelyi egészség és biztonság fejlesztését, a fő mozgatórugó e területen a piaci kereslet marad.

AZ OIRA, A BŐRGYÁRTÓ ÜZEMEK KOCKÁZATELEMZŐ ESZKÖZE

2018-ban a szociális párbeszéd „Kellő gondosság” projektje keretében az európai bőripari szociális partnerek, a COTANCE és az industriAll-Europe frissítették online interaktív kockázatelemző (OiRa) eszközüket, amivel a kis és közepes bőrgyártó üzemeket segítik a munkahelyi egészség és biztonság kockázatainak kezelésében.

A 12 modulba csoportosított 91 kockázatkezelési nyilatkozat vizsgálatát követően, a felhasználó megkapja a következőket: a munkahelyi egészség és biztonság szintjének értékelését; egy cselekvési tervet javítási javaslatokkal; és egy jelentést.

Bár az OiRA, mint eszköz nem biztosítja szükségszerűen az adott nemzeti munkavédelmi, munka-egészségügyi és biztonsági előírásoknak való jogszabályi megfelelést, mégis segít a bőrfeldolgozó üzemeknek abban, hogy időt és pénzt megtakarítva elkészítsék a kötelező kockázatelemzési jelentést. Megtanulják, hogyan végezzék el a kockázatelemzést és hogyan vezessenek be megfelelő intézkedéseket, amikkel megszüntethetik és/vagy minimalizálhatják a munkahelyen az egészségügyi és biztonsági kockázatokat. Az OiRA eszköz alapján összeállított önértékelő jelentések arra is alkalmasak, hogy az ellátási lánc egészében kommunikálják a munkahelyi egészség és biztonság kérdéseit.

A bőripari OiRA eszköz ingyenes és az UNIDO Bőripari Csoport hivatalos véleménye szerint rendkívül hasznos eszköz. A COTANCE és az industriAll-Europe felhatalmazta az UNIDO-t, hogy a segítségnyújtás részeként terjessze a fejlődő országokban is az OiRA kockázatelemző eszközt.



UNECE fogalom-meghatározások

A NYOMONKÖVETHETŐSÉG az a képesség, amellyel „valamely dolog előzményeit, alkalmazását vagy helyét vissza tudjuk vezetni” az ellátási láncban (ISO, 2015). Azt a képességet jelenti, amivel „a megbízható fenntarthatósági követelmények biztosítása érdekében meghatározható és nyomonkövethető a termékek, részek és anyagok előzménye, alkalmazása, elhelyezkedése és eloszlása az emberi jogok, a munka (beleértve az egészséget és a biztonságot), a környezet és a korrupcióellenes intézkedések területén” (ENSZ Globális Megállapodása 2014); ill. azt a folyamatot, amellyel a vállalkozások az ellátási lánc mentén nyomon követik az anyagokat és termékeket, valamint azok előállítási körülményeit” (OECD, 2017).

Az ÁTLÁTHATÓSÁG közvetlenül arra az információra vonatkozik, amelyet az értéklánc minden eleméről szabványos módon bocsátottak rendelkezésre, és amely így közös értelmezést, hozzáférhetőséget, egyértelműséget és összehasonlítást tesz lehetővé.

A FENNTARTHATÓSÁG ebben az összefüggésben a ruházat, lábbeli és lábbeli kiegészítők, ill. azok részei és tartozékainak a gyártását, forgalomba hozatalát és felhasználását jelenti, figyelembe véve a környezeti, egészségügyi, emberi jogi és társadalmi-gazdasági hatásokat, és azok folyamatos fejlődését a termék életciklusának minden szakaszában (UNECE 2018).

TERMÉKBIZTONSÁG

A tömegkommunikációs és a közösségi média negatív, sokkoló beszámolóit gyakran nagyobb figyelmet kapnak, mint a pozitív történetek. A bőripar sokszor a negatív hírek áldozata, különösen, ha az EU piacaira nem biztonságos bőrtermékeket importálnak és azokat itt értékesítik. De ritkán lehet arról hallani, hogy a nem biztonságos bőrtermékek honnan származnak. Ez azért lehetséges, mert még **nincs a származási megjelölésre vonatkozó szabályozás**, ami alapján meg lehetne határozni egy árucikk és összetevőinek eredetét. Más nagy piacokon vannak már ilyen kötelező előírások, és ezt követeli sok olyan uniós ágazat, közöttük a bőripar is, amelyeknek az imázsát súlyosan lerombolták a normáknak nem megfelelő minőségű import termékek.

A fogyasztó biztos lehet abban, hogy ha európai bőrből készült terméket vásárol, az a legszigorúbb előírásoknak, így pl. a REACH-nek is megfelel. Az európai bőr minősége garancia a vásárlónak arra, hogy a termékének gyártása során következetesen betartották az Európában és tagállamaiban hatályos legszigorúbb biztonsági normákat.

Az európai bőrfeldolgozó üzemek partnerei tisztában vannak azzal, hogy termékeiket magas színvonalú technológiával gyártották, ahol ellenőrzik a munkavállalók és a fogyasztók egészségére vagy a környezetre kockázatot jelentő káros anyagokat.

A jogszabályi megfelelés részeként az **európai bőrfeldolgozók párbeszédet folytatnak a nagy végfelhasználókkal, hogy a jogszabályi előírásokon túlmutató normákat dolgozzanak ki.** Ez a gyakorlat

vezetett oda, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a nyersanyagok és vegyszerek kiválasztására is.

A beszállítói lánc képviselőivel való szoros együttműködés létfontosságú, mert csak így lehet **közösen meghatározni a bőrgyártásban a bőrre, a gyártástechnológiában felhasznált vegyi anyagokra és a segédanyagokra vonatkozó minimumkövetelményeket.** Ad hoc szakértői csoportok működtek közre a konkrét kérdések alapján a bevált gyakorlatok és útmutatók kidolgozásában.

A BESZÁLLÍTÓI LÁNC NYOMONKÖVETHETŐSÉGE ÉS ÁTLÁTHATÓSÁGA

Bár a bőripar határozott felfogása szerint **a bőr életciklusa a vágóhídon, a nyersbőr beszerzésével kezdődik**, mégsem lehet az állati eredetről megfedkezni vagy azt figyelmen kívül hagyni. Az európai bőripar külön figyelmet fordít az ágazatban az értéklánc előző műveletsoraihoz kapcsolódó (upstream) dinamikára és határozott elkötelezettséggel kívánja a nyersanyagok nyomonkövethetőségének legmagasabb szintjét elérni. Az európai bőrfeldolgozó üzemek összegyűjtik a nyersanyagra, egyebek között az állatok tartására, szállítására és leölésére vonatkozó összes lényeges információt.



Az európai bőrfeldolgozó üzemek mindig fontosnak tartották a nyersbőr eredetét és előzményeit, hiszen ez közvetlenül összefügg a bőr hibáinak jellegével, mértékével és így a bőr minőségével is. De a paramétereknek van egy új dimenziója: a **nyomonkövethetőség**, ami garantálja a vevőknek és a fogyasztóknak, hogy a bőr, amit kapnak, etikus és fenntartható forrásból származik.

A nyersbőr származásával kapcsolatos információ beszerzése összetett, különösen, ha **nincs vonatkozó szabályozási kötelezettség**. A bőrfeldolgozó üzemek rendszerint csak a közvetlen szállítóiktól kapnak tájékoztatást.

Ebben az összefüggésben az európai bőrgyártó üzemek:

- 2018-tól más érintett felekkel közösen (UNECE-CEFACT) bekapcsolódtak az ENSZ kezdeményezésébe, hogy ajánlásokat és eszközöket dolgozzanak ki a ruházati- és cipőipar nyomonkövethetőségének és átláthatóságának előmozdítására;
- információt gyűjtöttek a vonatkozó tanúsítványokról;
- párbeszédet indítottak az állattenyésztési és húsipari ágazattal erről és más közös problémáról. Egy 2019-ben kiadott közös nyilatkozatban megállapodtak a szállítói láncban részt vevő partnerek, hogy olyan rendszereket vezetnek be (2025-ig), amellyel

a nyersbőr a vágóhídig, és ha szükséges, az egyes állatokig (2030-ig) vezethető vissza.

A bőrfeldolgozó üzemek szállítóikkal együtt komoly munkával dolgozzák ki ezeket a megoldásokat. Hogy ezek milyen gyorsan kerülnek majd a piacra, attól is függ, milyen nyomást gyakorolnak a fogyasztók, és mennyire fogadják el az átláthatóságot az adatok birtoklói.

ÁLLATJÓLÉT

Az állatvédelem/állatjólét gondolata az 1960-as években jelent először meg, az **Öt mentesség** meghatározásával (szomjúságtól és éhségtől, a kényelmetlenségtől, a fájdalomtól és betegségektől, a félelemtől és szorongástól mentes élet, valamint a természetes viselkedés gyakorlása). Ezeket az alapelveket az OIE (Állat-egészségügyi Világszervezet) fogadta el; a meghatározás szerint az állatjólét az, ahogy „egy állat megbirkózik azon körülményekkel, amelyek között él”. Az állat akkor van jó körülmények között állatjóléti szempontból (amint a tudományos bizonyítékok azt kimutatták), ha gyakorolni tudja a veleszületett viselkedési tulajdonságokat és nem szenved a kellemetlenségektől, mint fájdalom, félelem vagy szorongás”.

Az állatjóléttel kapcsolatos fenntartások az elmúlt években felerősödtek, ami miatt egyre több ügyfél kér tájékoztatást azoknak az állatoknak az állatjóléti körülményeiről, amelyekből a nyersbőr származik. Az állatjólét ellenőrzése és az (alap)anyag nyomonkövethetősége kiemelten fontos kérdés az európai bőrgyártó üzemek számára.

Az európai bőrgyártó üzemekben feldolgozott nyersbőr legnagyobb része európai eredetű.

Az EU-ban több mint negyven éve foglalkoznak az állatjóléttel, és itt vannak hatályban a világon a **legfejlettebb állatvédelmi rendelkezések** az állatok tartásáról, szállításáról és vágásáról.*

Az EU az uniós belüli állatvédelem mellett a határain kívül is támogatja az állatjólét kultúráját és ebben számos szervezettel, mint az OIE és a FAO (Élelmiszeri és Mezőgazdasági Szervezet), ill. harmadik országokkal működik együtt kereskedelmi megállapodások, képzés és technikai támogatás révén.

Nem Európa az egyetlen régió, ahol ezekkel a kérdésekkel törődnek - a bőrgyártó üzemek a világ más részein is elkötelezettek amellett, hogy a **nyersanyagot fenntartható forrásból szerezzék be**. A szállítói láncban folytatott párbeszéd e téren is fontos szerepet kap.

Ám a bőr önmagában is képes megmutatni, milyen volt az állat tartása. **A nyersbőr olyan, mint egy nyitott könyv: megmutatja az állat életét.** Az egészséges, tiszta és jól tartott állatokból származó nyersbőrön nincs, vagy csak alig található felületi hiba - ebből készülhet a vásárlók által keresett, kiváló minőségű bőraru.

* Directive 98/58/EC (welfare in farming) and specifically for calves Directive 2008/119/EC. Regulation 1/2005/aEU (welfare during transport). Regulation 1099/2009/EU (Welfare at slaughterhouse)





A JÖVŐ CÉLKITŰZÉSEI ÉS KIHÍVÁSAI



2016-ban a COTANCE és az industriAll-Europe közös szociális párbeszéd projektet indított el, „Cél 2025! - Jövőt az európai bőriparnak!” címmel. Az elfogadott Közös nyilatkozatban az ágazat előtt álló kihívásokat és lehetőségeket négy fő területen csoportosították:

NYOMONKÖVETHETŐSÉG ÉS ÁTLÁTHATÓSÁG - AZ UNECE KEZDEMÉNYEZÉSE

Az UNECE, CEFACT, ITC, ILO és az EU egyesítette erőit egy olyan kezdeményezésben, amelynek általános célja, hogy a ruházati és lábbeli ágazatban erősítse a fenntartható fogyasztási és termelési mintákat. Ezt egy Keretprogram, valamint az Átláthatóság és nyomonkövethetőség eszközének kidolgozásával és megvalósításával kívánják elérni. Az eredmények segítik mind a kormányzati, mind az ágazati partnereket abban, hogy megalapozott kockázatsökkentési döntéseket hozzanak és nemzetközileg elfogadott gyakorlatok mentén működjenek, növelve a végső fogyasztók számára az átláthatóságot.

Ez a következő elemekből áll:

1. Egy több szereplőt magába foglaló, szakpolitikai párbeszéd folytatására alkalmas platform, ill. szakpolitikai ajánlások, amikkel az ágazat fenntartható értékláncában nagyobb átláthatóság és nyomonkövethetőség valósul meg.
2. Nyomonkövethetőségi szabványok és végrehajtási iránymutatások.
3. Az értéklánc minden résztvevője számára egy online Átláthatóság és nyomonkövethetőség eszköz a testreszabott, nyílt önértékelési és adatmegosztási megoldásokhoz.
4. A projekt eredményeinek kipróbálása, valamint kiválasztott vállalatokkal és országokkal továbbá a stratégiai partnerekkel együttműködve képzési és folyamatos fejlesztési program.

A COTANCE kinevezett szakértőként segíti a kezdeményezés zökkenőmentes fejlesztését.

IPARI KÉRDÉSEK

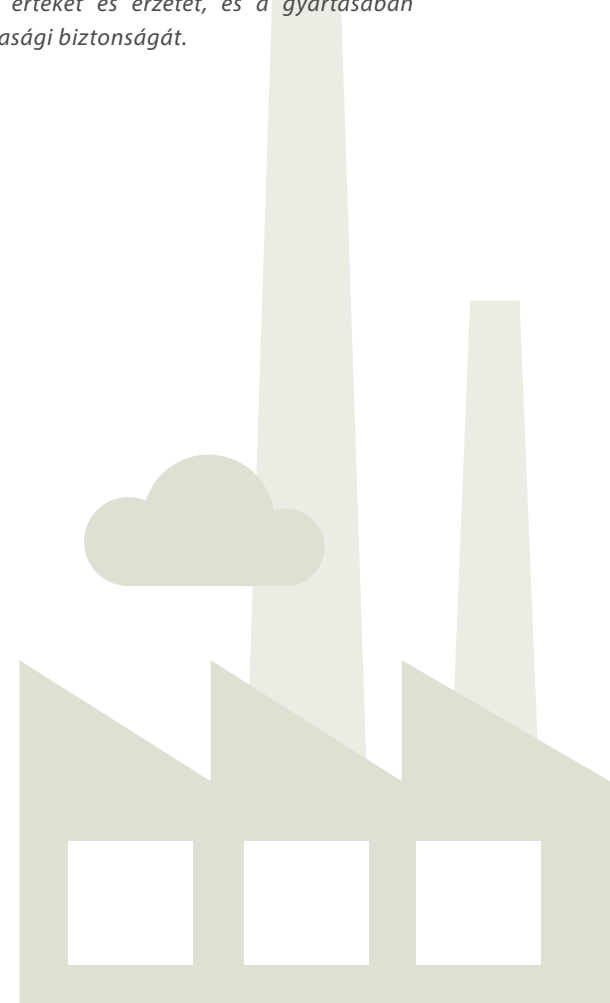
Bár az iparnak a gyorsan változó digitális környezetben folyamatosan alkalmazkodnia kell a strukturális változásokhoz, a legfőbb problémát mégis a bőr megnevezésének a védelme jelenti, valamint, hogy a címkékké és a termékek és árucikkek leírásával garantálni lehessen a bőr eredetiségét, mert a vásárlók csak így tudnak a vásárláskor megalapozott döntéseket hozni. Ehhez további szabályozásra van szükség és sikeresen kell kommunikálni a bőr értékeit a közvélemény felé.

A bőripar számos alternatív anyaggal találkozik, amelyek elhomályosítják a bőr lényegét, ezért harcol már régóta mindkét ágazati partner a **tiszta és egészséges uniós bőrhitelességi szabályokért**. Valóban, csak egy uniós szintű jogszabály képes megvédeni a bőr jó hírét és a bőrárak vásárlóinak megadni azt a garanciát, hogy a megvásárolt termék valódi bőrből készült. Sajnos, és helytelenül, több szintetikus terméket neveznek bőrnek, ezzel csorbítva a bőr elnevezését és az imázsát.

A bőrrel kapcsolatos téves információk kivédésében napjainkban egyre nagyobb szerepet kap a digitális kommunikáció és a közösségi média. **Hatékonyan kell közvetíteni a nagyközönség felé** a bőr értékeit, természetes eredetét, megújíthatóságát, körforgásos jellegét, tartósságát újrahasznosíthatóságát. Az ilyen kommunikáció jó példája a COTANCE 2019-ben indított Hírlevele, és sok más hasonló kezdeményezés is.

A bőr védelmére leginkább maga a termék szolgál. A fogyasztó számára nincs meggyőzőbb érv a

minőségnél. Az európai bőripar a piac legfelső szegmensére összpontosít, arra, amely egyértelműen a nyersanyag **minőségétől függ**. Ez a másik komoly ágazati kihívás, amihez össze kell hangolni az ellátási lánc valamennyi pontját, az állattenyésztéstől és a szállítástól kezdve a vágóhidakon át a nyersbőrt gyűjtő és tároló központokig. A hús-, tej- vagy gyapjútermelés melléktermékeként a nyersbőr gyakran nem kapja meg azt a figyelmet és gondosságot, amit megérdemel, és ami miatt minőségi gondok adódnak. Ez a hiányosság rontja az európai bőr minőségét, veszélyezteti az európai bőr értékét és érzetét, és a gyártásában résztvevők gazdasági biztonságát.





KAPACITÁSÉPÍTÉS A DÉLKELET-EURÓPAI SZOCIÁLIS PARTNEREK KÖRÉBEN

Az európai bőrgyártó és bőrfeldolgozó iparban (továbbiakban bőriparban) kiemelt szerepe van a szociális partnerek közti jó munkakapcsolatnak. A jól működő szociális párbeszéd hozzájárul ahhoz, hogy az ágazat jó munkakörülményeket és bérfeltételeket nyújtson, és nagyobb vonzerőt gyakoroljon a jövőben elérni kívánt és megfelelő végzettségű munkavállalókra.

A szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalás azonban csak akkor működik, ha az ágazatban az elismert szociális partnerek közvetlenül, egyenrangú félként tárgyalnak. Az IndustriAll-Europe sikeres, uniós finanszírozású, „A délkelet-európai szakszervezetek kapacitásainak megerősítése a bérek és a munkakörülmények javítása érdekében a ruházati és lábbeli ágazatokban” című projektjének eredménye, hogy 6 500 új tag csatlakozott a szakszervezetekhez és 36 új vállalati kollektív szerződést kötöttek az ágazatban.

A bőripar (valamint a teljes textil-, ruha-, bőr- és cipőipar, azaz a teljes TCLF ágazat) szociális partnerei összeállítottak egy jövőbeni délkelet-európai projektet, amit uniós finanszírozással lehetne megvalósítani a kapacitások további kiépítése, valamint a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások fejlesztése érdekében, hogy biztosítható legyen az ágazat fenntartható jövője.

Egy uniós támogatással megvalósuló délkelet-európai képzési projekttel a szociális partnerek a kapacitásépítést szeretnék erősíteni a térségben, hogy segítsék az ellátási láncban részt vevő kisvállalkozásokat és munkavállalóikat, hogy jobb béreket kapjanak, megfelelőbb munkakörülmények között, biztonságosabb és egészségesebb munkahelyeken, elegendő számú és képzettségű munkavállalóval dolgozzanak a kontinens divatágzatának fenntarthatóbb jövője érdekében.



SZOCIÁLIS/TÁRSADALMI KÉRDÉSEK

A korosodó lakosság miatt fontos, hogy biztosítsuk a munkaerő állomány megújulását, a tudás átadását és az új képességek meglétét. Az európai bőriparban az ágazati szociális párbeszéd az oktatás és képzés, valamint az ágazat folyamatos fejlesztésének egyik fő mozgató ereje.

Európában a divatipar minden ágazata megérzi a csökkenő születési rátát és a munkaerő állomány gyors korosodását. Ez az alapja annak, hogy Európa textil- és bőripari értékláncában a különböző ágazati szervezetek, közöttük a COTANCE és az industriAll-Europe, egyesítették erőforrásaikat és összehangolták erőfeszítéseiket, hogy az ágazatról, mint munkáltatóról alkotott képet vonzóbbá tegyék, és biztosítsák a megfelelő szakmai oktatási és képzési kínálatot. Skills4Smart TCLF (Okos készségek a textil, ruházat, bőr, cipő ágazatban) Erasmus+ projekt terve a készségek vonzására és fejlesztésére irányult, amit jó gyakorlatként mindenképpen folytatni kell. A következő lépés az ágazat **ipari klasztereinek** és **kulcsfontosságú szakma-profiljainak a kialakítása**.

Az európai bőripar egy másik jelentős kihívása, **hogy nemzetközi szinten is megerősítse az ágazat felelősségteljes irányítását**. Ahhoz, hogy közös célokkal és eszközökkel fellépő, globális ágazattá váljunk, minden félnek további erőfeszítéseket kell tenni. Az európai és nemzetközi kormányközi szervezetek és a nemzeti fejlesztési ügynökségek nyújtotta segítség nagy lehetőség, amit egy olyan ágazatnak, mint a bőripar, nem szabad figyelmen kívül hagynia. A munka már meghozta első eredményeit: közösen meghatározták a nemzetközileg érvényesített normákat és a bőr

környezeti lábnyomát értékelő módszertant. De sok más terület is van, ahol a nemzetközi együttműködés kölcsönös előnyöket kínál, egyebek között: a bőr promóciója, a környezetvédelmet szolgáló kutatás és technológiafejlesztés, a szociális normák meghatározása, a szabad és méltányos kereskedelem szabályairól való megállapodások terén.

KERESKEDELMI KÉRDÉSEK

Az európai kereskedelempolitikában még nem sikerült megerősíteni sem a bőripar egészére vonatkozó szabad és tisztességes kereskedelmi szabályokat, sem a bőripari ágazatokra vonatkozó hatékony fejlesztési politikát. Az európai bőriparban a szociális partnereknek nagy körültekintéssel kell ellenőrizni az újonnan megjelenő, tisztességtelen kereskedelem- és versenypolitikai intézkedéseket.

A nyersanyagokra kivetett export-korlátozások vagy exportvámok tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok, amelyek ellen rendkívül nehéz a WTO szabályaival fellépni. A bőr iránti kereslet csökkenése - és ennek következtében a nyersbőr árának csökkenése is - sokkal hatékonyabban oldotta ezeket az intézkedéseket. Több ország azért függesztette fel a nyersbőrre bevezetett export-korlátozásait, hogy nagyobb figyelmet kapjon a nemzetközi piacokon. A kereskedelmi hatóságoknak most lehetősége nyílik arra, hogy biztosítsák a szabad kereskedelmet és azt, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok a jövőben már ne jelenhessenek meg.

A **GSP+** kedvezményezett országok között többen is

szisztematikusan megsértették a szabályokat azzal, hogy betiltották a nyersbőr és az előcserzett bőr exportját. Sőt, maga a termelés is jelentős részben sérti a nemzetközi munkaügyi, férfiak és nők közötti egyenlőségi és emberi jogi egyezményeket. A tisztességtelen gyakorlatok miatt ezek az országok lényegesen versenyképesebbek az exporttermékek piacán. Ez nem csak **az EU bőriparának káros, de a szegényebb GSP-kedvezményezett országoknak** is, akik nem tudnak az EU piacán megjelenni.

Nemzetközi kereskedelmi hírmagyarázók közül sokan úgy vélik, a Covid-19 válság miatt az EU-n kívüli országok visszatérnek a nyersbőr kereskedelem protekcionista gyakorlatához. Ez egyaránt veszélybe sodorná a többoldalú kapcsolatokat és a globális kereskedelem pozitív fejleményeit. Az EU és más régiók bőripara számára **a legjobb megoldás a bőrök, a nyersbőr piacának nyitva tartása, így állhat helyre a globális értéklánc**. Minden fél érdeke, hogy a kormányok ne zárják le a határokat, hisz ez gátolná a gazdaság újraindulását.



KÖRNYEZETI KÉRDÉSEK

Európa környezetvédelmi törekvéseit a Zöld megállapodás (Green Deal), a Körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv és a „Termelőtől a fogyasztóig” stratégia tartalmazza. Az európai bőripar sokat vár ezek végrehajtásától. A bőripari PEFCR (termékek környezeti lábnyomára vonatkozó kategóriaszabály) elfogadását követően, az ágazat most a bőrgyártást alapanyaggal ellátó állattenyésztés zéró-allokációs környezeti hatását támogatja, és részt vesz a Ruházati és lábbeli PEFCR kidolgozásában. Ennek keretében, és az ágazat környezeti teljesítményének javítása érdekében, fejleszt a tisztább termelési technológiákat és javítja a folyamatok és termékek minőségét. Az EU bőripara elvárja, hogy a REACH szabályozás alá tartozó vegyipari termékek piacán jobb legyen a végrehajtás.

Ugyan az állattartás allokációja nem nagy az EU termékek környezeti lábnyomában (PEF), a hatása a nyersbőrre mégis jelentős. A termékek környezeti lábnyoma nem veszi figyelembe az **étkezésre nem alkalmas állati melléktermékek sajátos jellegét**. A húshoz hasonló termékként kezeli, pedig a valóságban a hústermelésből visszamaradó melléktermékről van szó, ami bőrként újrahasznosítható. Inkább „hulladék”, mint „termék”, ezért az értéklánc előző műveletsoraihoz nem szabad hozzárendelni. A **bőr életciklusa a vágóhídon**, a nyersbőr előállításával **kezdődik**.

Ezért a bőr környezeti lábnyoma a legfontosabb gyártási szakaszból ered: a cserzésből. Ez alapján számszerűsítik a bőr gyártási folyamatainak javulását, és határozzák meg azokat az egyébként nem látható, de **kiemelt figyelmet érdemlő területeket (hot spots), ahol további kutatásra, technológiai fejlesztésre és folyamat-innovációra van szükség**.

A bőrgyártás a **körforgásos gazdaság** szempontjából alapfolyamat. Anyersanyag - a nyersbőr, az élelmiszeriparból származó hulladék - bioalapú anyag, amit más ágazat melléktermékéből vagy maradékából szintetizálnak, a bőrgyártás és más iparágak folyamataiban használják, pl. mezőgazdaságban, élelmiszeriparban, gyógyszeriparban stb. Végül, a bőr tartós anyag. **A bőrtermékek egy életre szólnak, javíthatók vagy átalakíthatók, messze túlmutatnak a forráshatékonyság és újrahasznosítás gondolkörén.**

A piaci forgalomban lévő **árucikkekben található vegyi anyagokra** vonatkozó uniós intézkedéseket a végrehajtás során is következetesen be kell tartani. A legszigorúbb szabályok sem vezetnek messzire, ha nem biztonságos termékeket importálunk és forgalmazunk az EU piacain.

Az ágazat mindkét oldala egyetért abban, hogy az európai bőripar jövője akkor biztosított, ha a korlátozott és tiltott anyagokra vonatkozó előírásokat hatékonyan hajtják végre, amikor ezeket az árucikkeket forgalomba hozzák. Ez segíti és kiegészíti az ellátási láncban azokat az erőfeszítéseket, amit a partnerek az RSL (Korlátozott anyagok jegyzéke) és az MRSL (Gyártás során korlátozott anyagok jegyzéke) kapcsán végeznek. Az európai bőriparnak adatokkal és tudományosan megalapozott ágazati információkkal kell segítenie a több érdekcsoport együttműködésén alapuló kezdeményezéseket, mint pl. a ZDHC-t. A célunk, hogy az Európában elért magas szintű környezetvédelmi és biztonsági normákat a világ minden pontján működő bőrgyártó üzem betartsa és megvédje az ágazatunk és a termékeink jó hírét.



**A COTANCE SEGÍTI PARTNEREIT,
HOGYMEGVALÓSÍTHASSÁK A DIVAT
EGYEZMÉNYBEN (FASHION PACT)
MEGFOGALMAZOTT ÉS A G7
VEZETŐKNEK BIARRITZBAN
BETERJESZTETT TÖREKVÉSEIT.**

A COTANCE üdvözlí a Divat Egyezmény fenntarthatósági törekvéseit, amihez 32 luxus- és divatmárka is csatlakozott, amelyek között sokan az európai bőrfeldolgozó üzemek kiemelt ügyfelei. A G7 vezetők is támogatják ezt a jelentős kezdeményezést, ami nagyon fontos szerepet játszik abban, hogy a globális divatipar (mennyiségre vonatkoztatott) 20% -a biztosíthassa a tervezett környezeti előnyök megvalósulását.

Az európai bőripar egyetért a hétoldalas Divat Egyezmény célkitűzéseivel és elkötelezetten részt kíván venni azok elérésében. A COTANCE élen jár a bőripar fenntarthatósági kezdeményezéseibe, olyan eszközöket dolgoz ki, amelyek segítik a társadalmi felelősségvállalás és környezetvédelmi teljesítmény jó példáinak figyelembe vételét, rendelkezésre bocsátását és tanúsítását. A COTANCE eszközei nyílt szabványok, amiket általában ingyenesen bocsát a világ bőrfeldolgozó üzemének a rendelkezésére. A COTANCE ezen kívül együttműködik kormányközi szervezetekkel több ágazatközi kezdeményezésben is - OECD, UNIDO vagy UNECE, ill. olyan magánjogi szervezetekkel, mint ICEC, LWG, SAC, ZDHC, amelyek erősítik a bőripar jelenlegi bevált környezetvédelmi gyakorlatait és innovációját.

MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK

A COTANCE és az IndustriAll-Európai Szakszervezetek másodszorra készítették el az Európai bőripar társadalmi és a környezetvédelmi jelentését (SER 2020), melyben bemutatják az ágazat szociális és környezetvédelmi eredményeit és meghatározzák a bőripar ütemtervének célkitűzéseit.

A mintában Olaszország, Németország, Ausztria, Dánia, Svédország, az Egyesült Királyság, Spanyolország, Franciaország, Portugália, Magyarország és Románia 79 vállalata vett részt (az EU összes vállalatának 5%-a). Bár a válaszadók eloszlása az EU országokban nem tükrözi az európai bőrgyártó ágazat szerkezetét, a reprezentativitásuk a termelési volumen alapján meglehetősen magas, az EU teljes termelésének 43%-át adják.

Külön gyűjtöttük a referencia időszak (2016 – 2017 – 2018) éveire vonatkozó vállalati adatokat.

Az első és a második SER jelentés trendjeinek értékelhetősége érdekében ugyanazokat a fő teljesítménymutatókat (KPI) használtuk. Ezek a fenntarthatóság értékelésének leglényegesebb paraméterei. A SER jelentések közti összehasonlítást az első és a második SER jelentés átlageredményeinek alapján végeztük el.

A jelentésben részletesen elemeztük az eltéréseket is, a két jelentés eredményeinek összehasonlításával. A szociális és környezetvédelmi részekben szereplő KPI-k a vizsgálati mintában szereplő és a részletes kérdőívet megválaszoló vállalatok által adott adatok súlyozott átlaga. A gazdasági áttekintésben szerepelnek, ill. adott esetben figyelembe vettünk más forrásokból származó strukturális adatok is.

Az eredmények összehasonlíthatósága érdekében megjegyezzük, hogy a két SER kiadvány mintavételében eltér a vállalatok reprezentativitása, termelési ciklusa, a bőr tipológiája és különböznek a referenciaországok is.

A 2019-es felmérésben nagyobb arányban vannak teljes vertikumú vállalatok (nyersbőrtől a kész bőrig). A két jelentés között különbséget jelent a válaszadó vállalatok gyártási szakosodása és szennyvízkezelési megoldása is. Ezért a két jelentés közti különbségek miatt nem hasonlítottunk össze bizonyos KPI-eket, pl. a hulladékgazdálkodás vagy a szennyezőanyagok eltávolítása. A minták eltérő összetételéből adódóan enyhén megnőtt néhány környezeti mutató értéke (vegyianyag-felhasználás, hulladék), hiszen a leírt folyamatok jellegüket tekintve különböznek és ez is torzíja a végeredményt. A második jelentésben például nagyobb a teljes vertikumú, az autóipar számára nagy mennyiségben marhabőrt gyártó üzemek aránya, ami a fent vázoltaknak megfelelően, több lépéses folyamatot jelent, ebből adódóan nagyobb mértékű vegyianyag és energiafelhasználást is, ami mesterséges módon torz eredményt adna, ha az első jelentéssel bármilyen formában összehasonlítanánk.

Végül, a környezetvédelmi beruházásokkal kapcsolatban: csak az 5 000€ - 3 000 000€ összegű környezetvédelmi beruházásokat vettük figyelembe, kizártuk a nagyon alacsony, pontatlan adatokat és az „egyszeri” tökebefektetéseket.



GLOSSZÁRIUM

BREF: BAT referencia dokumentum (BAT : elérhető legjobb technikák)
CEFACT: ENSZ kereskedelem elősegítésével és elektronikus üzletvitellel foglalkozó központja
CTP: közös szennyvízkezelő üzem
COD: kémiai oxigénigény (KOI)
CSR: vállalati szociális felelősség
EQF: Európai Képesítési Keretrendszer
EU: Európai Unió
FAO: Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet
FGL: Forschungsgemeinschaft Leder (Német Bőripari Kutatási Alapítvány)
FILK: Forschungsinstitut für Leder- und Kunststoffbahnen GmbH (Bőr- és Műanyagipari Kutatóintézet kft)
GSP: általános preferenciarendszer
ICEC: Bőripari minőségtanúsítási intézet (Olaszországban)
ILO: Nemzetközi Munkaügyi Szervezet
ITC: Nemzetközi Kereskedelmi Központ
KPI: fő teljesítménymutatók
LWG: Bőripari Munkacsoport
OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
OiRA: online interaktív kockázatelemzés
PEFCR: A termékek környezeti lábnyomára vonatkozó kategóriaszabály
REACH: Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése és engedélyezése
SAC: Ruhaipari Koalíció a Fenntarthatóságért
SER: Európai Bőripar Társadalmi és Környezetvédelmi Jelentése
TCLF: textil-, ruha-, bőr-, cipőipar
UNECE: Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága
UNIDO: ENSZ Iparfejlesztési Szervezete
ZDHC: veszélyes vegyi anyagok nulla kibocsátása
RLS: Korlátozott anyagok jegyzéke
MRSL: Gyártás során korlátozott anyagok jegyzéke
WTO: Kereskedelmi Világszervezet

REFERENCIÁK

A jelentésben szereplő projektek az alábbi linken érhetők el:
<https://euroleather.com/news/projects>



COTANCE TAGSZERVEZETEK

AUSZTRIA: Fachverband der Textil-, Bekleidungs-, Schuh- und Lederindustrie

DÁNIA: Scan-Hide

FRANCIAORSZÁG: Fédération Française de la Tannerie-Mégisserie

NÉMETORSZÁG: Verband der Deutschen Lederindustrie e.V.

MAGYARORSZÁG: Magyar Könnypipari Szövetség

OLASZORSZÁG: UNIC - Conceria Italiana

HOLLANDIA: Federatie van Nederlandse Lederfabrikanten

PORTUGÁLIA: Associação Portuguesa dos Industriais de Curtumes

ROMÁNIA: Asociația Producătorilor de Piele și Blana din România

SPANYOLORSZÁG: ACEXPIEL - Asociación Española del Curtido

SVÉDORSZÁG: Svenska Garveriidkareföreningen

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG: Leather UK

INDUSTRIALL-EUROPE TAGSZERVEZETEK

AUSZTRIA: Pro-Ge

BELGIUM: ABVV/FGTB AC/CG; ACLVB/CGSLB; ACV/CSC METEA

FINNORSZÁG: Teollisuusliitto ry

FRANCIAORSZÁG: CFDT Services; CGT - Textile, Habillement, Cuir

NÉMETORSZÁG: IG BCE

MAGYARORSZÁG: BDSZ (Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete)

OLASZORSZÁG: FEMCA-CISL; CGIL FILCTEM; Uiltec-Uil

LITVÁNIA: LPS Solidarumas Industrial Workers TCL

HOLLANDIA: FNV Bondgenoten; CNV Vakmensen

PORTUGÁLIA: FESETE; SIMA

ROMÁNIA: Confpeltex

SPANYOLORSZÁG: UGT-FICA ; FITEQA-CC.OO

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG: Community Union

FELELŐSSÉGI NYILATKOZAT

A jelentésben szereplő adatok megfelelnek a COTANCE és az industriAll-Europe adatainak és az értékek legjobb becslésének. Bár kellő gondossággal jártunk el a jelentés elkészítése során, a COTANCE és az industriAll-Europe nem vállal semmilyen garanciát azok pontosságára vagy teljességére, és nem felel a használatukból eredő hibákért vagy veszteségekért. Az itt említett szervezetek semmilyen módon nem felelősek e jelentés tartalmáért vagy a felhasználásból adódó következményekért.



A projekt az Európai Bizottság támogatásával valósult meg. A jelentés tartalmáért kizárólag a szerzők tartoznak felelősséggel. Nem tekintendő az EU véleményének.

Az Európai Bizottság nem vonható felelősségre az itt megtalálható információk bármilyen módú felhasználásáért.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

A jelentés angol, francia, német, magyar, olasz, portugál, román, spanyol és svéd nyelven érhető el:

<https://www.euroleather.com/news/projects/european-social-environmental-report>

<https://tinyurl.com/LeatherSER>



Fotók: © COTANCE,

kivéve 16. oldal (UNIC) és 40. oldal (Wollsdorf Leather).

PROJEKT PARTNEREK

COTANCE, industriAll-European Trade Union, Acexpiel, MKSZ, APIC, APPBR, FFTM, FV TBSL, Leather UK, SG, UNIC - Concerie Italiane, VDL.



Svenska Garvetidkareföreningen

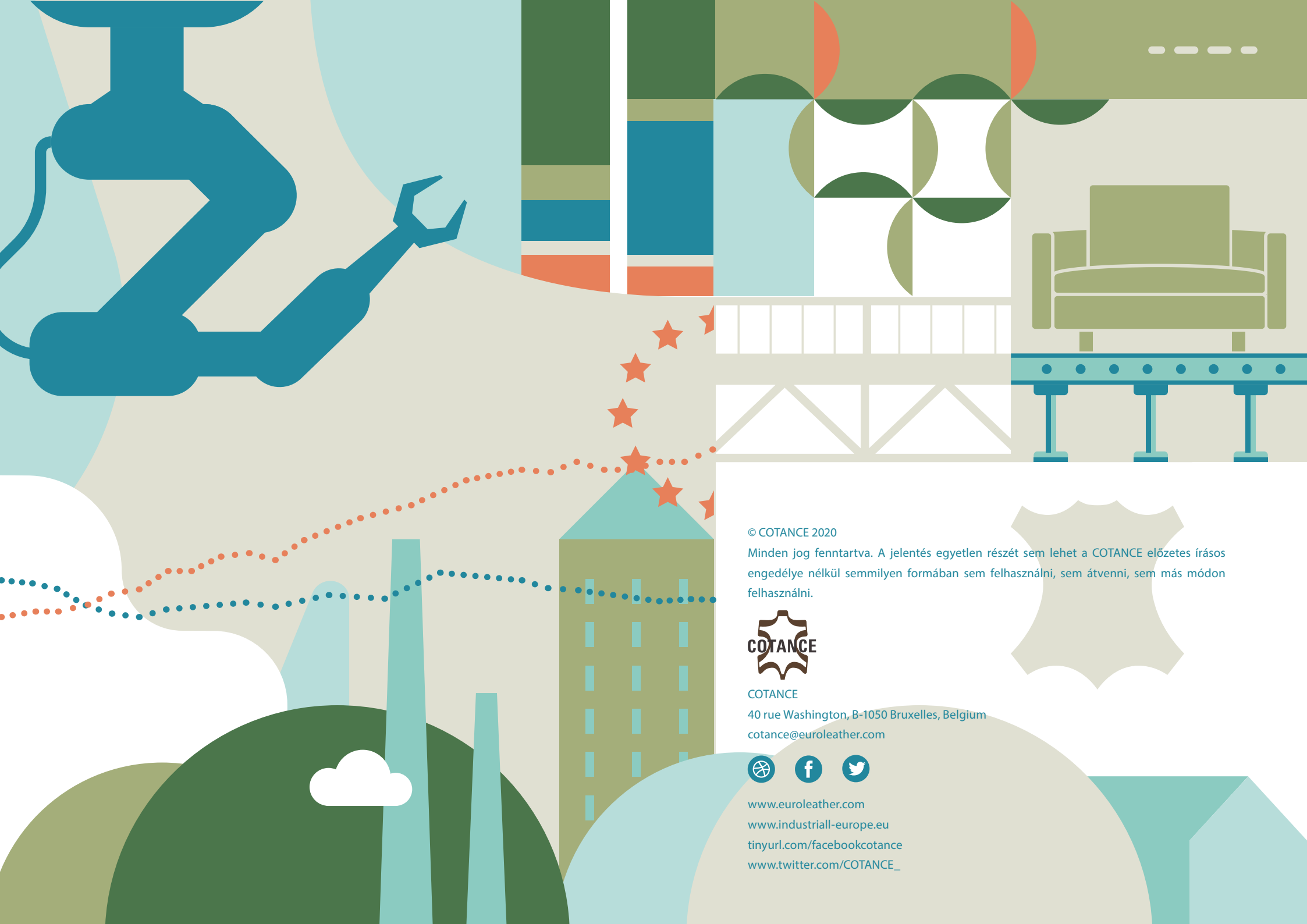


leatherUK



UNIC





© COTANCE 2020

Minden jog fenntartva. A jelentés egyetlen részét sem lehet a COTANCE előzetes írásos engedélye nélkül semmilyen formában sem felhasználni, sem átvenni, sem más módon felhasználni.



COTANCE

40 rue Washington, B-1050 Bruxelles, Belgium

cotance@euroleather.com



www.euroleather.com



www.industrial-europe.eu



tinyurl.com/facebookcotance

www.twitter.com/COTANCE_